

Na boj na divje Amonite.

IV.

„Belokranjsko učiteljsko društvo“ je sprejelo na svojem zborovanju dne 10. t. m. te-le resolucije:

I. Podpisano učiteljsko društvo protestuje proti postopanju nasprotne nam stranke v deželnem zboru kranjskem, ki je naperjeno proti izboljšanju učiteljskih plač. Obenem protestuje, da se izboljšanje učiteljskih plač zlorablja v politične namene s tem, da se stavlja izboljšanje istih kot pogoj izvršitve splošne, občne volilne pravice.

II. Podpisano učiteljstvo protestuje kar najodločneje proti učiteljstvu skrajno žaljivemu, njega ugled in veljavo kraticemu javnemu nastopanju dr. Šusteršiča.

III. Podpisano učiteljsko društvo apeluje na vse merodajne faktorje in korporacije, da si v interesu šolstva in učiteljstva ter zato v interesu blaginje dežele kranjske z vsemi silami prizadevajo, da se nemudoma uredi plače kranjskega učiteljstva v zmislu resolucije B zadnjega velikonočnega učiteljskega shoda v Ljubljani.

Belokranjsko učiteljsko društvo v Črnomlju,
dne 10. grudna 1903.

Fr. Šetina, t. č. predsednik. Franjo Lovšin, Mihael Kosec, Iv. Lokar, Ant. Kadunec, A. Praprotnik, A. Podrekar, Iv. Strehovec, Iv. Demšar, Jos. Primožič, Fr. Kopitar, Rih. Megušar, M. Bartel, A. Fabjan, Vardjan, R. Schiller, Dolenc.

Na istem zborovanju je bil sprejet in odposlan tudi ta-le dopis:

Veslavni deželni odbor v Ljubljani. Belokranjsko učiteljsko društvo je sklenilo na svojem zborovanju dne 10. t. m. z ozirom na tako obupno gmotno stanje in na tako drage življenske razmere, da mu ni moči eksistirati, odposlati sledečo peticijo:

Veslavni deželni odbor se blagovoli za učiteljstvo zavzeti in podeliti vsaki učiteljski osebi za l. 1903 vsaj 200 K draginjske doklade.

Belokranjsko učiteljsko društvo v Črnomlju, dne 12. grudna 1903.

Podpisi zborovalcev.

* * *

Enake resolucije je sprejelo tudi „Ljubljansko učiteljsko društvo“.

* * *

Sedaj, ko se bliža dan shoda kranjskega učiteljstva, ki ga sklicuje „Deželno učiteljsko društvo“, vabimo vse somišljenike(ce), da prihite v Ljubljano v čim lepšem številu. Sedaj je treba glasno in slovesno povzdigniti glas proti nečuveni zlobnosti fanatičnih kranjskih klerikalcev, ki vsak dan nesramnejše žalijo v „Slovenec“ in po svojih shodih napredno učiteljstvo, ki je zaradi takega brezvestnega početja do skrajnosti razburjeno.

Ker je takoj drugi dan po shodu, dne 28. t. m., že šola, opozarjamo tovariše, da si na podlagi § 31. šolskega in nčnega reda izposlujejo pri krajnih šolskih svetih, oziroma pri vodstvih za ta dan dopust.

Pridite vsi!

Slovenski učitelji gredo s Koroškega.

Čigar šola — tega bodočnost. Dobro uvidevajoč, koliko resnice se nahaja v teh besedah, so si naši narodni nasprotniki na Koroškem — izrabljajoč svojo politično premoč — prikrojili ljudsko šolstvo po svojem okusu in v svoje namene, da jim danes izvršuje najimunitnejše germanizatorične posle na najpovoljniji način.

Da sedanja jezikovna uravnava takozvanih dvojezičnih t. j. ponemčevalnih šol nasprotuje vsem zahtevam in načelom pedagogike — to pač ne vznemirja ustvariteljev in zagovornikov sedanjega sistema. Da se docela prezira vzvišeni smoter, po zakonu stavljen narodnim šolam — kaj to mar onim, ki jim le-te služijo edino-le v izvestne namene?

Pravo čudo, da se najdejo učitelji, ki morajo delovati na označenih šolah. Koliko težkega dela, a kako majhen je resnični uspeh! Nobenega zadostila nimajo za trud, nobene vzpodbude! Poleg tega pa imaš še očitujočo zavest, da v dosego dozdevnih, ničevih uspehov dannadan grešiš zoper otroško narav, greniš otrokom mladost, jih duševno ugonabljaš.

In to vse se baje godi v znamenju napredka. Čudno, da še kdo sede na to lepilo. Kdor krati mladini pravico do solučne, vesele mladosti, ji jemlje prvi pogoj za zdravo, svobodno življensko naziranje, ki je zopet pogoj svobodnemu mišljenju, tedaj napredku.

In kdo si drzne tajiti, da oni duhomorni mehanizem, ki vlada na vseh šolah, katerim je prinčenje tujščine glavni smoter, ne uničuje že v kali množico lepih in veselih pojavov dozvetne otroške duše?

Zato na takšnih šolah ni mesto za pravega učitelja.

Na šolah, kjer se učitelj ne poslužuje v občevanju z otroki materinega jezika, v katerem je edino mogoče s pridom poučevati in z uspehom vzgojevati mladino, jo navajati k delavnemu umnemu in srečnemu življenju jo navduševati za one svetle vzore, ki ji naj bodo zvezde-vodilnice na življenja potih — na šolah, kjer se do dosadnosti premlevajo posamezni stavki iz raznih predmetov, kar bi naj nadomeščalo pridobitev realnega znanja: ondi se vzgajajo le površni in vihravi značaji, ondi ni mogoče zbuditi v gojencu onega vsestranskega zanimanja, ki je smoter vsemu pouku in pogoj nadaljnji naobrazbi, da, zamori se celo tam otrokom prirojena vedoželjnost, da preneha v njih ono prirodno stremljenje po pridobitvi novih vednosti, nove duševne hrane.

Prav nič se ne čudimo, da se spričo takih dejstev izseljujejo s Koroškega na Štajersko oni maloštevilni slovenski učitelji, ki so si ohranili svoj narodni ponos, a tudi kot učitelji po poklicu ne marajo žrtvovati svojega idealizma, nečejo izgubiti veselja do poklica ter končno postati iz učiteljev — vzgojiteljev pravi pravcati rokodelci, ki jim je šola edino molzna krava. Letos imamo zabeležiti že tri slučaje izselitve slovenskih učiteljev iz Korotana.

Tovariša Mencin in Koschier že delujeta na Štajerskem, a kakor smo pozvedeli iz časnikov, je šel za njima tudi tovariš Juri Lulek, dosedaj učitelj-vodja na Suhi, ki je premeščen kot učitelj v Makole.

Za koroške Slovence so to žalostna dejstva. Baš na Koroškem bi bilo narodno učiteljstvo največjega pomena. Toda danes je položaj slovenskega učitelja zaradi političnih in šolskih razmer naravnost neznosen. Ker ne najde delokroga ne v šoli ne zunaj šole ter je zaradi svojega mišljenja vedno izpostavljen insultam in raznim neprilikam, rajši da slovo nesrečni domovini.

Ali se razmere na Koroškem v tem oziru kdaj izboljšajo, je danes še veliko vprašanje, a upa na kočno zmago koroški Slovenci ne smejo izgubiti. Ta jih naj bodri in navdušuje v boju za zakonito jim zajamčene, a dosedaj tep-tane pravice, zlasti pa za šole, ki bodo v resnici narodne ne samo po imenu, ki jim ne bo smoter raznarodnje mladine, s katerim se širi le neznačajnost, marveč ki bodo ču-vale, krepile in poglobljale narodni značaj, gojile narodno samobitnost, na katerih temeljih edino prospeva in sloni vsaka zdrava, pristna, samorasla kultura.

Govor učitelja Vilibalda Rusa

na volilnem shodu v Kranju dne 30. novembra t. l.

Mnogospoštovani gospodje meščani!

Ko je začulo učiteljstvo v bližnji okolici vest, da na-meravata prirediti preblagorodna gospoda državni in deželni poslance današnji večer v teh prostorih shod volilcev, tedaj so me takoj naprosili nekateri gospodje tovariši, naj uporabim to ugodno priliko ter vam kot tukajšnji volilec v ime učiteljstva kranjskega okraja razjasnim z nekaterimi podatki, v kako obupnem denarnem stanju se nahaja danes kranjsko učiteljstvo, pred vsem pa, kako blizu smo času, da zada ob teh izrednih razmerah koščena smrt s svojo ostrino zadnji ubodljaj belnemu našemu kranjskemu šolstvu. Dasi ni lahak ta posel, vendar ga prevzamem prav rad, saj bi bilo ravno mlajše učiteljstvo najbolj tangirano, če bi se uresničile te srčne želje nekaterih voditeljev katoliško-narodne stranke. Preden pa preidem v podrobnosti, bodi izrečena sklicateljem tega shoda gorka naša zahvala, ker se nam nudi s tem priložnost, dati duška svojim čuvstvom.

Obupne razmere.

Prišli smo torej pred vas, velecenjeni gospodje napredni volilci, da pred vami kot zadnjo inštanco naših večnih prošnja razgrnemo poslednjo našo prošnjo, ki so nam jo vrnila te dni nerešeno v polnem obsegu z zaključenjem zadnjega deželno-zborskega zasedanja in pod katero se bleste znani podpisani slavni obstrukcijonistov.

Od nekdanj se godi kranjskemu učiteljstvu hudo. In če smo naslavljali dosedaj svoje prošnje in zahteve samo na c. kr. deželni šolski svet in na deželni zbor, smo to storili zato, ker ni hujšega kakor tarnati izobraženemu človeku o svoji bedi. Čitali ste morda tuintam o nas, toda to so bili le ngasli utrinki, a pobliže nas niste videli. Mi hodimo med vami in vi nas ne poznate! Znani smo vam sicer po zunanosti, a po naših še precej gosposkih oblekah nas ne smete soditi; zakaj to je tudi edino, kar imamo od § 55. šolskega zakona — četudi na lastne stroške — ki zahteva, da naj se da učiteljstvu toliko, da bo moglo stanu primerno in dostojno živeti. Zato pa izlahka primerjam to našo obleko in to naše življenje leseni koči, ki jo je dal gospodar ometati z malto in jo dal pobeliti edino-le zato, da bi prikril mimo-idočim uboštvo, ki se skriva za tem ometom. Naj se pa kdo le na rahlo dotakne tega ometa, se pokaže v pravi podobi zopet isto staro lesovje. Prav taka je z nami. Zlasti po nekaterih naših učiteljskih familijah se vije po-manjkanje kot strupena kača, odkoder ne more najti izhoda.

Ni ga stanu na svetu, ki bi bil z ljudstvom v tako ozki dotiki kakor je ravno učiteljski stan. Svoje najdražje, kar

imate, svoje ljubljene otročiče, nam pošiljate dan za dnevom v pouk in izobrazbo, da postanejo kdaj pošteni in koristni državljani vam v ponos in domu v čast.

Za obilni trud in mukepolno delo pa nas pode gotovi krogi z vso silo z rodne zemlje. V zahvalo menda hočejo uničiti naš stan in po njem to naše dragoceno kranjsko ljudsko šolstvo, ki ima povsod že tisočero zaslug. Z geometrično natančnim načrtom žele učiniti to nasilje.

Zato pa se ne čudite, da odlagamo v teh hudih časih prirojeno svojo ovčjo pohlevnost, da stopamo tako odkrito pred vas. Nič nas ne plaši, zakaj sila je prekipela do vrha. Izgubiti nimamo ničesar, pridobiti vse! Izsiljeni po neznosnih razmerah pa smo tudi opravičeni, da vam damo resnično sliko in vam pojasnimo, kaj in kako de-lajo danes z nami.

Naše študije.

Kdor se hoče posvetiti učiteljstvu, se mora podvrčiti vzprejemnemu izpitu, kjer ga preiščejo, je-li ima zadostnih predštudij. Dokazati pa mora tudi, če je glasbeno dovolj nadarjen. A to še ni vse! S seboj mora prinesiti zdravniško izpričevalo, na katerem stoji zapisano, ako je kandidatinja, oziroma kandidat telesno popolnoma sposoben za težavni učiteljski posel. Če ni zato, tedaj mu ne pomaga izpit prav nič, ampak preizkuševalci ga spremijo do večnih vrat, pri-jazno mu želeč: „Idi z Bogom!“ tako nekako torej, kakor so spremili nekdanj špartanski odgojitelji telesno pohabljeni otroke na goro Tajget. To so šele predpogoji! Kdor pa ima vse te sposobnosti, tisti mora hoditi najmanj štiri dolga leta v ta zavod, kjer se poučuje do malega ista tvarina kakor na srednjih šolah, mesto jezikov pa se zahtevajo hospitacije, učni nastopi, pouk v metodiki in pedagogiki, goslih, klavirju in orglah. Po zrelostnem izpitu je proglašen kandidat provi-zoričnim učiteljem. Črez dve leti, ki ju je preživel v praksi, ga kliče zakon zopet pred zeleno mizo. Tam mora napraviti strog pismeni in ustmeni izpit, in sicer pri nas na Kranjskem v dveh deželnih jezikih v vseh predmetih. Kdor hoče biti kdaj stalni voditelj, temu je napraviti še posebej izkušnjo iz verouka. Sedaj šele dobi izpričevalo učne nesposobljenosti, s katerim sme prositi za definitivno nameščenje.

Nadaljna izobrazba.

Toda motil bi se, kdor misli, da je sedaj že vse pri kraju. Učitelj, ki živi samo ob tej dušni brani, ki jo zahtevajo od njega zakoniti predpisi, pa najsi jih je dovršil z odliko, kmalu zaostane. Koliko se je pri nas na Kranjskem izpre-menilo samo zadnja leta! Poleg „Schreiner-Bezjakove nemške vadnice“, ki je postavila dosedanjo metodo popolnoma na glavo, poleg „Črnivčeve računice“, ki je celo mlajšim učiteljem nekaj novega, so v naših šolah tudi formalne stopnje v polnem cvetju. Razvijajoče-upodabljajoči pouk je že na pragu, pa tudi Marinova praktična metoda v risanju ne sme mimo naših šol. Za take stvari pa je treba denarja in časa treba natančnega in vestnega študiranja, a obojega nam pri-manjkuje. Saj denarja niti zase nimamo, kaj še za knjige. In če hočemo živeti, moramo posezati o prostem času za drugimi zaslužki, mesto da bi ga posvetili šoli, kar bi bilo edino umestno. Ker pa moramo imeti v šoli vendar povoljne uspehe, zato brli po naših stanovanjih često pozno v noč sve-tilka, in sklonjeni v dve gubi se moramo ukvarjati s pripravo na pouk ter z duhomornim popraviljanjem šolskih nalog. Kar nam še ni vzelo moči poučevanje v šoli podnevi, to nam si-loma krađe noč.

Učiteljske plače.

Čujte, kakšno plačilo imamo za to delo! Naj vam na-vedem samo dva primera. Ker pa je sleherni vsak sebi naj-bližji, zato pričnem pri lastni osebi.

Jaz učiteljujem že deveto leto. Vsakega prvega v me-secu sem dobil do zadnjih dni pri tukajšnji davkarji 40 gld. 84 kr. S prvim oktobrom t. l. pa so mi dali pod imenom „prva petletnica“ prvi priboljšek. Take petletnice pa se ne dobijo kar tako, ampak sklepa o tem najprej c. kr. okrajni šolski svet, ki glasuje ob inšpekcijskih zaznamkih, če je pro-silec res vreden te milosti; potem pa še vedno lahko izreče c. kr. deželni šolski svet svoj veto. In kolik je ta priboljšek? Plačo zvišajo za celih enajst krajcarjev na dan, ki pa velja samo za tiste mesece, ki štejejo 30 dni, sicer se še teh ne dobi. Ti 11 krajcarski „priboljški“ na dan se ponavljajo istim potom šele vsakih pet let. V mestu Kranju — in to že v devetem službenem letu — naj torej stanu primerno preživim sebe in svoje s 43 gld. 77 kr., naj kupim s temi soldi vsem dostojno obleko in povrhu naj še skrbim za prikladno stanovanje. Ljudje božji, recite, ali bi ne bil to slučaj, ki ni slučaj?! Pa bi prišel kdo in mi rekel: „Ljubi moj, saj imaš postranske zasluge!“ Da, to je tudi nekaj, kar se zahteva samo še od vzvišenega učiteljskega stanu. Drugod imajo postranski zaslužek za priboljšek, ker denar, ki ga dobe tem potom, prihranijo za morebitne slabejše čase. Nam pa naj postranski zaslužki šele nadomeščajo nezadostno plačo. Sicer se pa niti od prosjaka ne zahteva, da bi imel razen beraštva še kak drug posel, pa vendar stanu primerno in dostojno živi.

Toda odvezemite nam v Kranju postranski zaslužek, od-tegnite nam pouk na obrtno-nadaljevalni šoli, in trije smo, ki moramo takoj sestiti za mizo, si poiskati v naših glasilih sebi primernih služb ter oditi takoj od tod. Vprašajte pa naše cenjene gospice tovarišice v Kranju, vsaka vam borada povedala, da se ji ne godi dosti bolje, da bi tudi iste šle drugam, če ne bi bilo zopet teh postranskih zaslužkov.

Naj se oddaljim od tega kraja, zato pa vas prosim, da me spremite v neko bližnjo vas. V tej vasi je majhna in neznatna hišica, v kateri učiteljuje mož, ki šteje danes že 47 let. Bog mu je pošiljal kazen delj časa s tem, da mu je preveč blagoslavljal njegovo ljubljeno družino. Poleg sebe in soproge ima namreč skrbeti za sedmero otrok. Vsega skupaj dobi plače 710 gld. na leto. Zakon pravi, da jih mora dostojno živiti. Gospoda, solza bi se vam utrnila, če bi hotel natanko povedati, kako žive ti ljudje. A sedaj so vendar še v normalnih razmerah. Vprašam pa vas, kaj bi bilo takrat, če bi posegla v njegovo družino nalezljiva bolezen; kaj bo takrat, ko pride doba, in ko mu bo poslali svoje otroke v šolo, da jih vzgoji stanu primerno. Sočutnemu člo-veku polje kri po žilah, ko vidi na lastno oko to mizerijo, ki tako razkošno gospodari po tej družini, ko premišlja, da njegov stanovski tovariš za te dolge študije in za to odgovorno in težavno delo ne more dati svojim ljubim ob najboljši volji niti najpotrebnejšega, kar po pravici lahko tirjajo od očeta. — Tu sem vabimo dr. Šusteršiča, dr. Kreka, Jakliča itd., tu se jim bo porodila druga „reforma“.

In gospoda, ta slučaj ni osamljen! Z večjimi in manj-šimi razlikami vam dokažem lahko brez truda, da se dosti bolje tudi drugim ne godi. Vprašanje tedaj nastane: Ali res nima lepa kranjska dežela toliko, da bi dala svojim služabnikom in služabnicam primerne plačila, ki se neumorno pehajo za njen procvit

v kulturnem in gospodarskem oziru? Ali je že res tako bankerotna, da niti za silo ne plača učitelja — samca in učiteljice — samke; po-štenim oženjenim ljudem pa za pošteno delo sploh ne more dati poštenega plačila!? Odgovor na to je kaj lahak: Ne — ni in ni! — Le del nje za-stopnikov nima sre za nas.

Zato pa hite vzpričo teh razmer mlajši učitelji takoj z učiteljišča v druge službe, gredo k pošti, k vojakom, k že-leznici. — Nove moške učne osebe so na Kranjskem bele vrane. Učiteljice res ne bo primanjkovalo, ker imamo v Ljubljani kar štiri ženska učiteljišča. Pretečeni teden je pisal „Slovenec“, da je na Hrvaškem 612 učiteljic brez službe. Prepričan naj bo, da bo v par letih lahko poročal isto s Kranjskega. Kako pride ona sama ali njeni starši do tega, da potem, ko dovrši vse izpite, končno niti službe ne more dobiti. Naše mnenje je: Plačajte že nastavljene učiteljice pošteno, nadprodukcijo pa ustavite. Kar pa jih pride v prihodnje z učiteljišča, naj se jim da primerna služba z isto plačo kakor nam. Zlasti po kranjskih eno-razrednicah, ki izdelajo človeka z dvojnimi poukom najbolj, naj se ne nastavljajo učiteljice. Mar mislite, da je prijetno za mlado, študirano damo, službovati kje na samem, recimo na takih krajih, kakor je gori pri sv. Lenartu nad Škofjokolo?

Zadnje deželnozborsko zasedanje.

Svoje nade smo obračali zlasti na zadnje deželnozborsko zasedanje, kar smo bili prepričani, da nam končno vendar ne odide povišanje naših plač. Toda kako razočaranje. Prišel je dr. Šusteršič s svojo volilno reformo in uganjal v teh novih prostorih divjo gonjo. Učiteljstvo je pazno sledilo tem sejам, ali bolje rečeno: temu vrvenju. Četudi ni doseglo prav nič, mora vendar biti hvaležno narodno-naprednim poslancem, ki so vložili po svojem tovarišu g. Hribarju predlog, ki se je tikal našega denarnega stanja. Isto napredno učiteljstvo pa se tudi globoko zahvaljuje deželnemu predsedniku baronu V. Heinnu, ki se je v ime c. kr. dež. šol. sveta toplo zavzel za naše gmotno stanje in nas iskreno priporočal navzočim poslancem.

Dr. Šusteršič v Cerknici.

Obstrukcije v deželnem zboru torej ni več, pač pa oživ-ljajo nekateri klerikalni voditelji isto komedijo zunaj po kmetih, kjer pri tej priložnosti črnijo nevednemu ljudstvu napredno učiteljstvo, da se nam kar gabi. Seveda prekaša dr. Šusteršič v tem oziru vse. V Cerknici je navedel kar štiri točke, dasi bi bilo ene same dovolj, če je hotel doseči s svojim izzivanjem splošno ogorčenje. Rekel je: „Učiteljem se ne zvišajo prej plače, dokler ne prispeva za to država.“ Res je, v tem dr. Šusteršiču popolnoma pritrldimo, da bo morala dati država precejšnjo vsoto prej ali slej iz svoje blagajnice posameznim deželam v pokritje stroškov, ki bodo morali narasti z regu-lacijo naših plač. A vse drugo je, če dr. Šusteršič pristavlja, da naj prej ne mislimo na dostojne plače. Mi smo deželni uradniki in uradnice, torej menda vendar smemo tirjati od dežele, kar nam dolguje. Če pa mislijo poslanci katoliško-narodne stranke drugače, naj se požurijo in naj za nas izposlušajo od države dovoljne podpore. Uči-teljstvo ve, da bi moralo čakati na to še leta in leta, ono pa rabi zvišanje plač že danes.

Nadalje je poudarjal: „Brez volilne reforme ne dobite ne krajcarja.“ Te besede, cenjena gospoda, pa se nam zde tako nizkotne, da jim ni para. Naše pomanjkanje hoče torej izrabljati v svoje strankarske namene!

Tretje njegovo zatrdilo je: „Če pa sploh kaj dobite, mi kmeti poslanci vam ne damo ničesar!“ Kaj hočete še več, Slomškarji in Slomškarice, od svojega dobrodnega oboževalca?! Ali nima ravno preprosto ljudstvo največ od našega ljudskega šolstva? In če bi se nam zvišale plače, koliko pa bi plačal dr. Šusteršičev kmet? Tako malo bi prišlo nanj, da je o tem škoda vsake nadaljne besede. Seveda, na Dunaju komaj čakajo, da bodo kovali njemu na ljubo take zakone. Ali smo mi mar tujei v deželi? Mar nismo vsi sinovi in hčere kranjske dežele? Kar nam bi dala ta, to dobi povrnjeno večkrat. 99% vsega našega denarja ostane v deželi. Dobiček bi imeli torej vi, zlasti pa vaši otroci, ker bi izključno zanje žrtvovali vse svoje moči.

Najlepše pa je njegovo zadnje žuganje. On trdi: „Dokler ne da liberalno učiteljstvo zadoščenja katoliško-narodnim poslancem za razžalitev, ki je bila izrečena v učiteljskih glasilih, toliko časa ne dobite nič!“ Kakšna pa je ta razžalitev? Od velikonočnega našega učiteljskega shoda, kjer je bilo složno vse učiteljstvo ne glede na narodnost in mišljenje posameznih, pa do obstrukcije, ki jo je zanesel dr. Šusteršič v deželno zbornico, ni padla od strani naprednega učiteljstva niti ena žal beseda. Še več! Katoliško-narodni stranki je šlo svobodomiselnemu učiteljstvu takorekoč z rokavicami naproti. Odstranilo je vsako bilko, pometlo najmanjši prah, da bi se tankočutni gospodje ne mogli kje spodtakniti. In če dr. Šusteršič trdi danes nasprotno, ni to več zavijanje, ampak kar naravnost škandal, za katerega dostojen človek nima primerne izraza.

Dr. Šusteršič si upa javno reči to, ko je vendar znano, da je rekel pred par leti, da je sedanja šola prokletstvo za ljudstvo; on, ki je še pred zadnjim deželnozborskim zasedanjem zatrjeval javno, da rajši razbije deželni zbor, kakor pa da bi se nam kaj dalo; on, ki ga zaman iščemo med tistimi štirimi poštenjaki, ki so bili za zvišanje naših plač. Ali ste že kdaj slišali, da bi dajal užaljenec zadoščenje razžaljevcu? Nikdar — in jaz tudi ne!

Ko se je peljal dr. Šusteršič iz Cerknice, si je gotovo mislil: „Tako ni še kmalu kdo „rihtal“ učiteljstva, kakor ga jaz. Dr. Lueger naj se gre v tem pogledu skrit pred menoj!“

Hudo razžaljen pa je bil menda tudi poslanec Jaklič. Kaj naj rečemo o njem? Mož bi lahko mnogo koristil svojemu stanu, zlasti če bi bil izvoljen v deželni zbor kot učitelj in ne kot konsumar. Premoten od par glažkov konsumnega petijota, pa je pozabil na svoj stan in kar je najslabše — na vso Slomškarijo. Ne iz sebičnosti, za kar mu sedaj občinski zastopi na komando podeljujejo častna občanstva, ampak bogata učiteljska plača mu je zgradila doli v Dobrépoljah krasno vilo. Kdor veruje v to, temu ni več pomoči. Niti papirnatih vil ne more kupiti premnogo uglednih učiteljskih rodovin svojim malim sedaj za Miklavža.

Šolske palače.

Da se spozna dr. Šusteršič v vsi veliki ljubezni do kranjskega šolstva, naj ponovim njegove besede, ki jih je blagovolil izreči v prilog našim šolam. „Sredi med raztrganimi bajtami“, tako nekako je trdil dr. Šusteršič na cerkniškem shodu, „vidite lepe šolske palače, ki pa so sezidane iz kmetjskih žuljev.“ Okolo stoječi gospodje kaplani in župniki so baje pritrjevalno ploskali in klicali: „Živio, dr. Šusteršič! Tak o je!“ Mi pa pravimo, da ni tako. Če bi se moglo v kakem kraju na Gorenjskem govoriti o šolskih palačah, bi bilo pogledati najprej v njega metropolo, v mesto Kranj. Da pa bo

vaša sodba tem lažja, primerjajmo naše ljudsko-šolsko poslopje s kranjskim župniščem. Enaki sta samo v tem, da skrbi za popravo obeh kranjska občina. Razlik pa je več. V našem šolskem poslopju je štirirazredna deška in štirirazredna dekliška šola, poleg dečkov in deklic pa hodi trikrat na teden v te prostore tudi obrtno mladina. Nekdaj je bila nastanjena tu celo gimnazija. Prostori so torej oddani v zgolj kulturne namene. Zaman iščeš po tej hiši stanovanj za učiteljice in učitelje, niti toliko prostora ni preostalo, da bi imel vsaj eden izmed voditeljev prosto stanovanje. Dvorišča ni, kjer bi se med odmori oddahnili šolska mladež, zato pa se tudi tu ne izprehajajo kure, gosi, race in druga taka perot. Tu ne najdeš hlevov, kjer bi veselo razgetali iskri konjiči, kjer bi bile molzne krave, tolsti voli in rejeni prašički. Česar ne najdeš v tej „šolski palači“, dobiš lahko v kranjskem župnišču, kjer imajo vsega v izobilju. Ker pa smo krščanski ljudje, zato pa jim privoščimo vse to iz vsega srca, da, želimo jim še več!

Če pa bo po drugih shodih nastopil kje kak učitelj, sem popolnoma preverjen, da bo lahko s prstom pokazal na prostorno pristavo, kjer se redi in pase farovška živina, s katero pa se glede udobnosti niti od daleč ne more primerjati enorazrednica, ki jo je postavila dotična občina, seveda s tem pogojem, da dobiva ondi vsa okoliška mladina za življenje tolikanj potrebnega pouka in vzgoje.

Naše bodoče postopanje.

Kaj naj stori kranjsko učiteljstvo sedaj. Dr. Šusteršič, ta politični mesar, nam trga sicer z levico še tisto betvo mesa, ki ga še imamo, z desnico pa nam strahovalno žuga. „Slovenec“ mu seveda z zadovoljstvom pritrjuje.

Ta prizor se mi zdi približno tak kakor oni, v katerem je napadel pijani žganjar mirnega človeka, mu dal par hudih zaušnic, ko pa napadeni ni takoj reagiral, mu jih je prisolil še nekaj, potlej pa kričal nad njim: „Kaj, ali me res misliš razžaliti, reci! Če me pa nameravaš sicer razjeziti, pa tudi govori!“ S to stranko smo torej po njenih lastnih dejanjih na čistem tako, kakor je čisto jasno poletno nebo. Četudi je mnogo ljudi v katoliško-narodni stranki, ki se sicer ne strinjajo s to najnovejšo taktiko, vendar soglaša zlasti prečastita duhovščina z dr. Šusteršičevim načrtom, zadnje dni pa gre naravnost proti nam sama, dasi bi bila ona — po zahtevah svojega odličnega in odgovornega stanu in pa po lastni izkušnji, ki jo prepričuje, kako težavno je naše poučevanje — prva poklicana nas ščititi pred enakimi napadi. Zategadelj pa je tudi skrajni čas, da gremo ven med poštene ljudi in jim povemo, kaj hočejo pravzaprav z nami.

Pregovor pravi: „Sam si pomagaj in Bog ti pomore.“ Dobro, držati se hočemo tega načela!

Gospodje volilci, bodite nverjeni, da nam, če bi hoteli biti količaj sebični, nikdar ne bi bilo treba tega, posebno pa mlajšemu učiteljstvu ne. Vsak bi se lahko s tem znanjem, ki ga ima in ki si ga je moral sam pridobiti, preživel dosti bolje v privatni službi. Če pa noče zapustiti učiteljskega stanu, gre lahko na Štajersko, kjer dobi lepo učiteljsko službo. Moj tovariš, navzoči gospod Rojina, bi pristavil: „Tam bi nas vzeli za med!“ Da je temu res tako, naj navedem samo en slučaj. Lansko jesen je prosil nekdo za učiteljsko službo s Kranjskega na Štajersko. Izmed 13 prosilcev sta bila samo dva mlajša, pa vendar je dobil on službo. Na vprašanje, kako se je moglo to zgoditi, so mu dali naslednji odgovor: „O vseh desetih službeno starejših učiteljih smo bili gotovi,

da nam nihče ne gre drugam, ker nočejo iti na slabše, Vas pa smo z definitivnim nameščenjem le pridobili za našo deželo! Tako delajo torej drugod! In pri nas?

Učitelj mojih let na primer bi prav lahko dobil na Štariškem službo, kjer bi imel najmanj 235 gld. več plače kakor jo ima na Kranjskem, povrhu pa še prosto stanovanje.

Naše šole — naša svetišča.

Da, to si žele nekateri voditelji katoliško narodne stranke. Toda to bi se reklo vreči puško v koruzo v najkritičnejšem času. Tega veselja jim seveda ne smemo storiti za nobeno ceno. Izjavljamo odkrito: Če smo napisali doslej ob volitvah samo ime kandidata narodno-napredne stranke, je odslej naša sveta dolžnost, da gremo magari za to stranko od hiše do hiše; zakaj dostojno in v gotovih mejah hočemo razkriti vse klerikalne pogubne namene!

Če se ni strla ost dr. Šusteršiču, ko je napadel našo dično „Ciril-Methodovo družbo“, če se mu ni skrhalo politično kopje, ko ga je zavratno sukal nad vzgledno „Kmetijsko družbo“, če ni še dobil primerne odgovora, ko je naskočil trgovce in obrtnike z jetičnimi konsumnimi društvi, če so ga gledali le od strani, ko je govoril poniževalno o našem delavnem uradništvu, naj se mu stre otrovana sulica sedaj, ko jo vihti nad najbolj kulturno napravo — nad našim ljudskim šolstvom.

Napredno učiteljstvo se ne premakne s kranjskih šolskih pragov! Prešteli smo svoje kosti in numerirali smo jih tudi, in če pošlje dr. Šusteršič svoje križarje na nas, rajši damo svojo srčno kri za te naše šole, ki so nam — svetišča.

Mi bomo sigurno storili svojo dolžnost; da ne bo prepozno, storite tudi vi v to potrebne korake s svojo vplivno besedo. Ne zase, ampak za blaginjo vaše dece prosimo nujne pomoči. S tem pa, gospodje meščani, končam! (Burno pritrdjevanje.)

Glavna skupščina „Saveza hrvatskih učiteljskih društava“.

(Dalje in konec.)

Dne 9. julija je bila v dvorani kr. učiteljskega XVIII. glavna skupščina „Saveza hrv. učiteljskih društava.“

Razen delegatov združenih učiteljskih društav ji je prisostovalo lepo število učiteljstva. Po običajnem pozdravu predsednika gosp. Stjepana Basarička, je poročal tajnik g. Josip Kirin o delovanju osrednjega odbora za prošlo upravno leto 1902/3. Kratek izvleček iz temeljito sestavljenega poročila naj nam zadostuje; saj že iz tega spoznamo ne le eminentno važnost „Saveza“, ampak tudi veliko korist, ki jo nudi bratskemu učiteljstvu njegova Saveza. V prvi vrst se je pečal osrednji odbor „Saveza“ s peticijami, spomenicami itd. na višje merodajne oblasti in korporacije v prilog učiteljskim težnjam. Posebno pažnjo pa je posvetil „Savez“ „Učiteljskemu domu“, upravljal „Učiteljsko zadrugo“ ter imel mnogo opravila pri „Učiteljskem konviktu.“ Odslej naprej ne bo „Učiteljski dom“ nosil tako velikega dobička kakor doslej, ko je bil kot nova stavba oproščen davka. Ta je znašal lansko leto 2533 K 03 h. Iz zaklada „Učiteljske zadruge“ je dobivalo podporo devet učiteljskih sirot v skupnem znesku 735 kron 40 vin. in izvanrednih stroškov je bilo 50 kron 20 vin. Učiteljski konvikt se je dogradil, t. j. prizidal se je velik del, ker je bilo prejšnje poslopje premajhno. Do-

zidanje je veljalo čez 40.000 K. Danes more hrvaško učiteljstvo s ponosom gledati na izgotovljeno zgradbo in zavod, ki sodi med prve zavode te vrste. Pred 15 leti še niti mislilo ni učiteljstvo, da bo sedanja generacija dočkala posest konvikta v tem obsegu. Na vsak način je to cno najkoristnejših in najlepših del, kar jih je dosedaj izvedlo hrv. ljudsko učiteljstvo, ker mu je razen moralne tudi velike gnotne koristi.*) Sedaj je zavod popolnoma urejen: v njem so razun stanovanja ravnateljevega in prefektov dve učni sobi, štiri prostorne spalnice, velika jedilnica, sobe za bolnike, prostorni hodniki, kopalnica, perilnica in drugi prostori, ki so potrebni zavodu. Po vsi zgradbi je napeljan vodovod in plinova razsvetljava. Za poslopjem je dvorišče (500 m²) in prostorno igrališče (1500 m²). Koncem šol. leta 1902-1903 je bilo v zavodu 61 gojencev. Dohodki konvikta so minulo šol. leto znašali 23.295 K 01 h., stroški pa 19.127 K 09 h., torej prebitka 4167 K 92 h. Prebitok se je porabil za odplačanje dolga „Hrv. učit. štedne i predujamne zadruge“, ki se ji mora vsako leto plačati najmanj 1000 K glavnice in vrhutega še obresti. V korist konvikta izdane pisanke donasajo letnih 600 K in se poviša vsota na 1000 K v slučaju, da se letno razpeča 500 tisoč zvezkov.

Blagajnikovo poročilo je najlepši dokaz, da se s složnim nastopanjem marsikaj doseže. Čista imovina „Saveza“ znaša 51.301·89 kron, „Zaklada učiteljske zadruge“ 65.834·04 kron in „Zaklada učiteljskega konvikta 109.195·25 kron — skupaj tedaj 226.331·18 kron. Skupna imovina se je leta 1902 povečala za 8504·07 kron. „Napredak“ je v štev. 37. in 38. priobčil obširne račune, iz teh povzamemo le to, kar nas najbolj zanima. Za stanarino v „Učiteljskem domu“ se je 1902. leta dobilo 10.650·08 K, stroški za vzdrževanje „Doma“ so znašali 4.977·63 K, uprava „Saveza“ je porabila 443·01 K. Če od dohodkov „Saveza“ 15·366 K 85 h odštejemo stroške 14.260 K 08 h, je preostanka 1106 K 77 h. — Zaklad učiteljske zadruge je imel dohodkov 4136 K 14 h, stroškov 3155 K 40 h, torej prebitka 980 K 74 h. — Zaklad učiteljskega konvikta 33.412 K 39 h dohodkov in 31.418 K 51 h stroškov; prebitka 1993 K 88 h. Opomniti moramo, da se je minulo leto za konvikt izposodilo pri „Hrv. učit. štedni in predujamni zadrugi“ 26.000 K, kar je všteto pri dohodkih in se je za dozidavo izdalo 27.579 K 69 h. O konviktu samem in o stroških vzdrževanja hočemo posebej poročati. „Učiteljski dom“ je vreden brez inventarja 220.000 K. To bi bilo dovolj števil! Nehote sem vzdihnil, pisoč zadnji stavek, ter si mislil: Kje smo še mi, učiteljstvo slovensko?!

Ko se je izreklo priznanje blagajniku, je predložil tajnik razkaz o delu in stanju v „Savezu“ združenih učiteljskih društav v letu 1902. „Savez“ je štel 1649 članov (95 častnih, 105 ustanovnikov, 1316 pravih in 133 podpornih) v 37 društvih, od katerih ima varaždinsko 7 podružnic. Imovina posameznih društav znaša skupaj 7630 K 73 h, v knjižnicah je bilo 3471 knjig i. t. d.

Nato se je razgovarjalo o zalogi in nabavi pisank in risank, o naročevanju šolskih potrebščin, in o drugih enakih stvareh. Sprejelo se je na novo 12 učiteljskih sinov v konvikt.

*) Kaj pa mi slovensko učiteljstvo? Kdaj bomo tako srečni, da postavimo svoj skupen konvikt v Ljubljani. Združimo se v tem oziru, deželne meje naj nas ne ločijo. Kakor je Ljubljana duševno središče vseh Slovencev, tako naj nam bo tudi v tem oziru. Vse slovensko učiteljstvo naj si zgradi „Učiteljski konvikt“ v Ljubljani, v katerem bo prostor za učiteljske otroke Kranjcev, Štajercev, Primorcev in Korošcev.

da nam nihče ne gre drugam, ker nočejo iti na slabše, Vas pa smo z definitivnim nameščenjem le pridobili za našo deželo! Tako delajo torej drugod! In pri nas?

Učitelj mojih let na primer bi prav lahko dobil na Štariškem službo, kjer bi imel najmanj 235 gld. več plače kakor jo ima na Kranjskem, povrhu pa še prosto stanovanje.

Naše šole — naša svetišča.

Da, to si žele nekateri voditelji katoliško narodne stranke. Toda to bi se reklo vreči puško v koruzo v najkritičnejšem času. Tega veselja jim seveda ne smemo storiti za nobeno ceno. Izjavljamo odkrito: Če smo napisali doslej ob volitvah samo ime kandidata narodno-napredne stranke, je odslej naša sveta dolžnost, da gremo magari za to stranko od hiše do hiše; zakaj dostojno in v gotovih mejah hočemo razkriti vse klerikalne pogubne namene!

Če se ni strla ost dr. Šusteršiču, ko je napadel našo dično „Ciril-Methodovo družbo“, če se mu ni skrhalo politično kopje, ko ga je zavratno sukal nad vzgledno „Kmetijsko družbo“, če ni še dobil primerne odgovora, ko je naskočil trgovce in obrtnike z jetičnimi konsumnimi društvi, če so ga gledali le od strani, ko je govoril poniževalno o našem delavnem uradništvu, naj se mu stre otrovana sulica sedaj, ko jo vihti nad najbolj kulturno napravo — nad našim ljudskim šolstvom.

Napredno učiteljstvo se ne premakne s kranjskih šolskih pragov! Prešteli smo svoje kosti in numerirali smo jih tudi, in če pošlje dr. Šusteršič svoje križarje na nas, rajši damo svojo srčno kri za te naše šole, ki so nam — svetišča.

Mi bomo sigurno storili svojo dolžnost; da ne bo prepozno, storite tudi vi v to potrebne korake s svojo vplivno besedo. Ne zase, ampak za blaginjo vaše dece prosimo nujne pomoči. S tem pa, gospodje meščani, končam! (Burno pritrdjevanje.)

Glavna skupščina „Saveza hrvatskih učiteljskih društava“.

(Dalje in konec.)

Dne 9. julija je bila v dvorani kr. učiteljskega XVIII. glavna skupščina „Saveza hrv. učiteljskih društava.“

Razen delegatov združenih učiteljskih društav ji je prisostovalo lepo število učiteljstva. Po običajnem pozdravu predsednika gosp. Stjepana Basarička, je poročal tajnik g. Josip Kirin o delovanju osrednjega odbora za prošlo upravno leto 1902/3. Kratek izvleček iz temeljito sestavljenega poročila naj nam zadostuje; saj že iz tega spoznamo ne le eminentno važnost „Saveza“, ampak tudi veliko korist, ki jo nudi bratskemu učiteljstvu njegova Saveza. V prvi vrst se je pečal osrednji odbor „Saveza“ s peticijami, spomenicami itd. na višje merodajne oblasti in korporacije v prilog učiteljskim težnjam. Posebno pažnjo pa je posvetil „Savez“ „Učiteljskemu domu“, upravljal „Učiteljsko zadrugo“ ter imel mnogo opravila pri „Učiteljskem konviktu.“ Odslej naprej ne bo „Učiteljski dom“ nosil tako velikega dobička kakor doslej, ko je bil kot nova stavba oproščen davka. Ta je znašal lansko leto 2533 K 03 h. Iz zaklada „Učiteljske zadruge“ je dobivalo podporo devet učiteljskih sirot v skupnem znesku 735 kron 40 vin. in izvanrednih stroškov je bilo 50 kron 20 vin. Učiteljski konvikt se je dogradil, t. j. prizidal se je velik del, ker je bilo prejšnje poslopje premajhno. Do-

zidanje je veljalo čez 40.000 K. Danes more hrvaško učiteljstvo s ponosom gledati na izgotovljeno zgradbo in zavod, ki sodi med prve zavode te vrste. Pred 15 leti še niti mislili ni učiteljstvo, da bo sedanja generacija dočkala posest konvikta v tem obsegu. Na vsak način je to cno najkoristnejših in najlepših del, kar jih je dosedaj izvedlo hrv. ljudsko učiteljstvo, ker mu je razen moralne tudi velike gnotne koristi.* Sedaj je zavod popolnoma urejen: v njem so razun stanovanja ravnateljevega in prefektov dve učni sobi, štiri prostorne spalnice, velika jedilnica, sobe za bolnike, prostorni hodniki, kopalnica, perilnica in drugi prostori, ki so potrebni zavodu. Po vsi zgradbi je napeljan vodovod in plinova razsvetljava. Za poslopjem je dvorišče (500 m²) in prostorno igrališče (1500 m²). Koncem šol. leta 1902-1903 je bilo v zavodu 61 gojencev. Dohodki konvikta so minulo šol. leto znašali 23.295 K 01 h., stroški pa 19.127 K 09 h., torej prebitka 4167 K 92 h. Prebitok se je porabil za odplačanje dolga „Hrv. učit. štedne i predujamne zadruge“, ki se ji mora vsako leto plačati najmanj 1000 K glavnice in vrhutega še obresti. V korist konvikta izdane pisanke donasajo letnih 600 K in se poviša vsota na 1000 K v slučaju, da se letno razpeča 500 tisoč zvezkov.

Blagajnikovo poročilo je najlepši dokaz, da se s složnim nastopanjem marsikaj doseže. Čista imovina „Saveza“ znaša 51.301·89 kron, „Zaklada učiteljske zadruge“ 65.834·04 kron in „Zaklada učiteljskega konvikta 109.195·25 kron — skupaj tedaj 226.331·18 kron. Skupna imovina se je leta 1902 povečala za 8504·07 kron. „Napredak“ je v štev. 37. in 38. priobčil obširne račune, iz teh povzamemo le to, kar nas najbolj zanima. Za stanarino v „Učiteljskem domu“ se je 1902. leta dobilo 10.650·08 K, stroški za vzdrževanje „Doma“ so znašali 4.977·63 K, uprava „Saveza“ je porabila 443·01 K. Če od dohodkov „Saveza“ 15·366 K 85 h odštejemo stroške 14.260 K 08 h, je preostanka 1106 K 77 h. — Zaklad učiteljske zadruge je imel dohodkov 4136 K 14 h, stroškov 3155 K 40 h, torej prebitka 980 K 74 h. — Zaklad učiteljskega konvikta 33.412 K 39 h dohodkov in 31.418 K 51 h stroškov; prebitka 1993 K 88 h. Opomniti moramo, da se je minulo leto za konvikt izposodilo pri „Hrv. učit. štedni in predujamni zadrugi“ 26.000 K, kar je všteto pri dohodkih in se je za dozidavo izdalo 27.579 K 69 h. O konviktu samem in o stroških vzdrževanja hočemo posebej poročati. „Učiteljski dom“ je vreden brez inventarja 220.000 K. To bi bilo dovolj števil! Nehote sem vzdihnil, pisoč zadnji stavek, ter si mislil: Kje smo še mi, učiteljstvo slovensko?!

Ko se je izreklo priznanje blagajniku, je predložil tajnik razkaz o delu in stanju v „Savezu“ združenih učiteljskih društav v letu 1902. „Savez“ je štel 1649 članov (95 častnih, 105 ustanovnikov, 1316 pravih in 133 podpornih) v 37 društvih, od katerih ima varaždinsko 7 podružnic. Imovina posameznih društav znaša skupaj 7630 K 73 h, v knjižnicah je bilo 3471 knjig i. t. d.

Nato se je razgovarjalo o zalogi in nabavi pisank in risank, o naročevanju šolskih potrebščin, in o drugih enakih stvareh. Sprejelo se je na novo 12 učiteljskih sinov v konvikt.

* Kaj pa mi slovensko učiteljstvo? Kdaj bomo tako srečni, da postavimo svoj skupen konvikt v Ljubljani. Združimo se v tem oziru, deželne meje naj nas ne ločijo. Kakor je Ljubljana duševno središče vseh Slovencev, tako naj nam bo tudi v tem oziru. Vse slovensko učiteljstvo naj si zgradi „Učiteljski konvikt“ v Ljubljani, v katerem bo prostor za učiteljske otroke Kranjcev, Štajercev, Primorcev in Korošcev.

Predlogi učiteljskih društev:

I. Zagrebško uč. društvo predlaga, naj se potom „Saveza“ naprosi dež. vlada, da se pošljeta en učitelj in ena učiteljica na Nemško za leto dni, kjer naj spoznavata in proučujeta težnje in stremljenja preporoda šole v vzgojne zavode.

II. Gjurjevaško uč. društvo predlaga zamenjavo sedaj uvedene tiskarnice za glavni imenik z novo.

III. Isto društvo zahteva odpravo letnih izpitov na ljudskih šolah in

IV. odpravo zahteve, po kateri se mora v pisankah vsaka stran popravljati in klasifikovati.

V. Predlaga se, naj se učiteljice nameščajo samo na dekliških in spolno mešanih šolah, a ne tudi na deških.

Razen zadnjega predloga, o katerem ni bilo več časa razpravljati, so se vsi sprejeli.

Nato je predsednik zaključil glavno skupščino.

* * *

Slovensko učiteljstvo! Podali smo ti verno sliko — četudi v skromnih potezah, ker smo, kar smo že parkrat omenili, morali po „Napredku“ posneto poročilo jako krajšati — gibanja hrvaškega učiteljstva, združenega v „Savezu“. Vsa čast navdušenemu in delavnemu hrvaškemu učiteljstvu! Vkljub slabi plači so vendar tovariši onkraj Sotle sebi v korist in čast izvedli marsikaj, zakar bi jih lahko zavidali učitelji drugih dežel. Mi jim gotovo iz vsega srca privoščimo vsak napredek v organizaciji; sebi pa želimo, da bi tudi mi že kdaj imeli svoj „Učiteljski dom“, svoj konvikt in druge razne enake institucije.

Ig. Šijavec.

Dopisi.

Goriško.

Iz sežanskega okraja nam piše prijatelj: V svojem poročilu o zadnji okraj. učiteljski konferenciji sem poročal, da je okr. učit. konferencija sprejela predlog g. A. Kosovelja, nadučitelja v Sežani, glaseč se:

1.) Znano je delovanje našega učiteljstva za šolo in vzgojo.

2.) Življenje v primeri z drugimi kronovinami je pri nas dražje.

3.) Z ozirom na to, da je naše borno gmotno stanje še vedno na prejšnji, učiteljstvo sramoteči stopnji, dočim delo od leta do leta raste, predlagam to-le resolucijo:

Uradna okr. učit. konferencija, zbrana 23. sept. 1903, skleni:

„Naše učiteljstvo, posvečujoč vse svoje moči šoli in vzgoji, terja in zahteva od naših oblastnih, da v zmislu § 55. državnošolskega zakona zagotove našemu delu primerno plačilo, kakor to gre organom, vršečim časten in vzvišen učiteljski poklic.“

Naš okr. š. svet je o tej resoluciji sklepal v svoji seji z dne 24. sept. in ta predlog sprejel, priporoča ga dež. šolskemu svetu v uvaževanje in nadaljno uradno postopanje — Upamo, da bo to kaj pomagalo in da nam bodoče zasedanje dež. zbora prinese izboljšanje naših dohodkov.

C. kr. dež. šolski svet je razširil dvorazrednici v Povirju in na Gorjanskem v trirazrednici in štirirazrednici v Sežani in v Komnu v petrazrednici. Bodoče šolsko leto se ti razredi aktivirajo. Petrazrednici v Sežani in v Komnu sta prvi slovenski petrazrednici na Goriško-Gradiščanskem, zakaj

izven teh dveh nimamo petrazrednic. Poleg tega ima Sežana to ugodnost, da ima c. kr. pripravnico za učiteljske in Komen ima poleg svoje petrazrednice še enorazrednico v Svetem z nad 100 otroki, ki sodi b. komenski občini in kraj. šolskemu svetu. — V Komnu in na Gorjanskem pa je nujno potrebno novo šolsko poslopje, in čudno je, da toliko časa čakajo na nove stavbo. — Sedaj je nekaj prišlo v tir in upanje imamo, da bo kmalu šolska mladina in učiteljstvo v novih stavbah, zakaj predolgo je to že — *pium desiderium*. — Odločilnim faktorjem novi stavbi polagamo v uvaževanje, naj bodo prepričani, da sta stavbi prepotrebni in da denar za to izdano, ne bo stran vržen. Po novih stavbah se sodi delovanje šolskih svetov in pomenljive so besede zaščitnika nove šolske ere našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I., ki je nekoč izjavil: *Das Geld, welches für Schulbauten verwendet wird, ist nicht weggeworfen, sondern ist ein sichtbares Zeichen unseres Fortschrittes.**) — Tedaj: „Bog in sreča junačka“ — bi rekel naš Bogdan Trnovec.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz kranjskega okraja. Kakor smo poročali že v zadnji številki „Učit. Tov.“ je imelo vrlo „Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj“ dne 3. decembra t. l. svoje zborovanje v lepem šolskem poslopju na Primskovem. Četudi je bilo vreme skrajno neugodno, vendar se je zbralo ob 2. uri popolne precejšnje število učiteljev in učiteljic. Po presrečnem pozdravu gosp. predsednika Fr. Luznarja je sledilo jako zanimivo predavanje gosp. učitelja Fr. Ivance o geometričnem risanju v ljudski šoli. Ker je obljubil gosp. poročevalec, da priobči svoj elaborat v „Popotniku“, ne govorimo dalje o njem. Poročilo so sprejeli zborovalci z veliko pohvalo.

Druga točka dnevnega reda je bila: Razgovor o nadaljnjih korakih glede izboljšanja našega gmotnega stanja. Poročal je gosp. predsednik Fr. Luznar. Gosp. poročevalec je rabil ostre, a opravičene besede, s katerimi je izzval silno ogorčenje med zborovalci. Spomnil se je najprej našega velikonočnega shoda v Ljubljani, kjer so nam od vseh strani letele nasproti dobrohotne besede. Žal, da so klerikalci po svoji stari navadi tako hitro sedli na podano izjavo. Ali ni nič sram tistih, ki so govorili na shodu v imenu stranke, da jih je tako hitro pogazil v nič njihov poglavar, grmeč, da rajši razbije deželni zbor, nego bi pustil, da bi se izboljšale učiteljem plače. Dalje pravi govornik, kako krivično je hujskanje dr. Šusteršiča, da ne pusti, da bi kmet kaj plačal za ljudsko šolstvo! Kdo pa ima največ koristi od ljudskih šol? Gotovo je 95% vseh ljudskih šol na kmetih in za kmete, in ta naj bi bil oproščen vseh doneskov za to prepotrebno napravo?! Dr. Žindrovec nam daje bree, kjer le more in ob vsaki priliki. Preskromen pa je naš jezik, pravi govornik, da bi se mogel izraziti o nezaslišani falotariji, ki jo je govoril dr. Šusteršič na shodu v Cirknici o šolskih palačah. Pojdite in prepričajte se, ne hodite samo po farovžih, potem hujskajte tako brezmišlno nerazodno ljudstvo proti šoli in učiteljstvu. Ker nam klerikalci nikjer ne morejo blizo z argumenti, začno s podlim sumničenjem. (Klici: Rus!)

Dalje razpravlja gosp. poročevalec, zakaj je klerikalizem tolik nasprotnik naprednega učiteljstva. Boji se za svojo veljavo in moč, v prvi vrsti pa za svoj mošnjček. Prav dobro vedo, da jim izobražen in samostojen kmet ne bo sledil kar tako slepo, da ne bo polnil kar tako slepo njihovega žepa. Takega kmeta želi vzgojiti napredno učiteljstvo. Zato bi nam

*) Kakor je sedaj splošno znano, je vodja kranjskih klerikalcev, dr. Šusteršič, drugačnega mnenja in drugih nazorov, kakor je to javno povedal na zloglasnem shodu v Cerknici. Kranjskim klerikalnim in nahujskanim kmetom bo treba povedati, kako misli glede šolskih stavb sam presvetli cesar avstrijski!

Predlogi učiteljskih društev:

I. Zagrebško uč. društvo predlaga, naj se potom „Saveza“ naprosi dež. vlada, da se pošljeta en učitelj in ena učiteljica na Nemško za leto dni, kjer naj spoznavata in proučujeta težnje in stremljenja preporoda šole v vzgojne zavode.

II. Gjurjevaško uč. društvo predlaga zamenjavo sedaj uvedene tiskarnice za glavni imenik z novo.

III. Isto društvo zahteva odpravo letnih izpitov na ljudskih šolah in

IV. odpravo zahteve, po kateri se mora v pisankah vsaka stran popravljati in klasifikovati.

V. Predlaga se, naj se učiteljice nameščajo samo na dekliških in spolno mešanih šolah, a ne tudi na deških.

Razen zadnjega predloga, o katerem ni bilo več časa razpravljati, so se vsi sprejeli.

Nato je predsednik zaključil glavno skupščino.

* * *

Slovensko učiteljstvo! Podali smo ti verno sliko — četudi v skromnih potezah, ker smo, kar smo že parkrat omenili, morali po „Napredku“ posneto poročilo jako krajšati — gibanja hrvaškega učiteljstva, združenega v „Savezu“. Vsa čast navdušenemu in delavnemu hrvaškemu učiteljstvu! Vkljub slabi plači so vendar tovariši onkraj Sotle sebi v korist in čast izvedli marsikaj, zakar bi jih lahko zavidali učitelji drugih dežel. Mi jim gotovo iz vsega srca privoščimo vsak napredek v organizaciji; sebi pa želimo, da bi tudi mi že kdaj imeli svoj „Učiteljski dom“, svoj konvikt in druge razne enake institucije.

Ig. Šijavec.

Dopisi.

Goriško.

Iz sežanskega okraja nam piše prijatelj: V svojem poročilu o zadnji okraj. učiteljski konferenciji sem poročal, da je okr. učit. konferencija sprejela predlog g. A. Kosovelja, nadučitelja v Sežani, glaseč se:

1.) Znano je delovanje našega učiteljstva za šolo in vzgojo.

2.) Življenje v primeri z drugimi kronovinami je pri nas dražje.

3.) Z ozirom na to, da je naše borno gmotno stanje še vedno na prejšnji, učiteljstvo sramoteči stopnji, dočim delo od leta do leta raste, predlagam to-le resolucijo:

Uradna okr. učit. konferencija, zbrana 23. sept. 1903, skleni:

„Naše učiteljstvo, posvečujoč vse svoje moči šoli in vzgoji, terja in zahteva od naših oblastnij, da v zmislu § 55. državnošolskega zakona zagotove našemu delu primerno plačilo, kakor to gre organom, vršečim časten in vzvišen učiteljski poklic.“

Naš okr. š. svet je o tej resoluciji sklepal v svoji seji z dne 24. sept. in ta predlog sprejel, priporoča ga dež. šolskemu svetu v uvaževanje in nadaljno uradno postopanje — Upamo, da bo to kaj pomagalo in da nam bodoče zasedanje dež. zbora prinese izboljšanje naših dohodkov.

C. kr. dež. šolski svet je razširil dvorazrednici v Povirju in na Gorjanskem v trirazrednici in štirirazrednici v Sežani in v Komnu v petrazrednici. Bodoče šolsko leto se ti razredi aktivirajo. Petrazrednici v Sežani in v Komnu sta prvi slovenski petrazrednici na Goriško-Gradiščanskem, zakaj

izven teh dveh nimamo petrazrednic. Poleg tega ima Sežana to ugodnost, da ima c. kr. pripravnico za učiteljske in Komen ima poleg svoje petrazrednice še enorazrednico v Svetem z nad 100 otroki, ki sodi b. komenski občini in kraj. šolskemu svetu. — V Komnu in na Gorjanskem pa je nujno potrebno novo šolsko poslopje, in čudno je, da toliko časa čakajo na nove stavbo. — Sedaj je nekaj prišlo v tir in upanje imamo, da bo kmalu šolska mladina in učiteljstvo v novih stavbah, zakaj predolgo je to že — *pium desiderium*. — Odločilnim faktorjem novi stavbi polagamo v uvaževanje, naj bodo prepričani, da sta stavbi prepotrebni in da denar za to izdano, ne bo stran vržen. Po novih stavbah se sodi delovanje šolskih svetov in pomenljive so besede zaščitnika nove šolske ere našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I., ki je nekoč izjavil: *Das Geld, welches für Schulbauten verwendet wird, ist nicht weggeworfen, sondern ist ein sichtbares Zeichen unseres Fortschrittes.**) — Tedaj: „Bog in sreča junačka“ — bi rekel naš Bogdan Trnovec.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz kranjskega okraja. Kakor smo poročali že v zadnji številki „Učit. Tov.“ je imelo vrlo „Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj“ dne 3. decembra t. l. svoje zborovanje v lepem šolskem poslopju na Primskovem. Četudi je bilo vreme skrajno neugodno, vendar se je zbralo ob 2. uri popolne precejšnje število učiteljev in učiteljic. Po presrečnem pozdravu gosp. predsednika Fr. Luznarja je sledilo jako zanimivo predavanje gosp. učitelja Fr. Ivance o geometričnem risanju v ljudski šoli. Ker je obljubil gosp. poročevalec, da priobči svoj elaborat v „Popotniku“, ne govorimo dalje o njem. Poročilo so sprejeli zborovalci z veliko pohvalo.

Druga točka dnevnega reda je bila: Razgovor o nadaljnjih korakih glede izboljšanja našega gmotnega stanja. Poročal je gosp. predsednik Fr. Luznar. Gosp. poročevalec je rabil ostre, a opravičene besede, s katerimi je izzval silno ogorčenje med zborovalci. Spomnil se je najprej našega velikonočnega shoda v Ljubljani, kjer so nam od vseh strani letele nasproti dobrohotne besede. Žal, da so klerikalci po svoji stari navadi tako hitro sedli na podano izjavo. Ali ni nič sram tistih, ki so govorili na shodu v imenu stranke, da jih je tako hitro pogazil v nič njihov poglavar, grmeč, da rajši razbije deželni zbor, nego bi pustil, da bi se izboljšale učiteljem plače. Dalje pravi govornik, kako krivično je hujskanje dr. Šusteršiča, da ne pusti, da bi kmet kaj plačal za ljudsko šolstvo! Kdo pa ima največ koristi od ljudskih šol? Gotovo je 95% vseh ljudskih šol na kmetih in za kmete, in ta naj bi bil oproščen vseh doneskov za to prepotrebno napravo?! Dr. Žindrovec nam daje bree, kjer le more in ob vsaki priliki. Preskromen pa je naš jezik, pravi govornik, da bi se mogel izraziti o nezaslišani falotariji, ki jo je govoril dr. Šusteršič na shodu v Cirknici o šolskih palačah. Pojdite in prepričajte se, ne hodite samo po farovžih, potem hujskajte tako brezmišlno nerazodno ljudstvo proti šoli in učiteljstvu. Ker nam klerikalci nikjer ne morejo blizo z argumenti, začno s podlim sumničanjem. (Klici: Rus!)

Dalje razpravlja gosp. poročevalec, zakaj je klerikalizem tolik nasprotnik naprednega učiteljstva. Boji se za svojo veljavo in moč, v prvi vrsti pa za svoj mošnjček. Prav dobro vedo, da jim izobražen in samostojen kmet ne bo sledil kar tako slepo, da ne bo polnil kar tako slepo njihovega žepa. Takega kmeta želi vzgojiti napredno učiteljstvo. Zato bi nam

*) Kakor je sedaj splošno znano, je vodja kranjskih klerikalcev, dr. Šusteršič, drugačnega mnenja in drugih nazorov, kakor je to javno povedal na zloglasnem shodu v Cerknici. Kranjskim klerikalnim in nahujskanim kmetom bo treba povedati, kako misli glede šolskih stavb sam presvetli cesar avstrijski!

Predlogi učiteljskih društev:

I. Zagrebško uč. društvo predlaga, naj se potom „Saveza“ naprosi dež. vlada, da se pošljeta en učitelj in ena učiteljica na Nemško za leto dni, kjer naj spoznavata in proučujeta težnje in stremljenja preporoda šole v vzgojne zavode.

II. Gjurjevaško uč. društvo predlaga zamenjavo sedaj uvedene tiskalice za glavni imenik z novo.

III. Isto društvo zahteva odpravo letnih izpitov na ljudskih šolah in

IV. odpravo zahteve, po kateri se mora v pisankah vsaka stran popravljati in klasifikovati.

V. Predlaga se, naj se učiteljice nameščajo samo na dekliških in spolno mešanih šolah, a ne tudi na deških.

Razen zadnjega predloga, o katerem ni bilo več časa razpravljati, so se vsi sprejeli.

Nato je predsednik zaključil glavno skupščino.

* * *

Slovensko učiteljstvo! Podali smo ti verno sliko — četudi v skromnih potezah, ker smo, kar smo že parkrat omenili, morali po „Napredku“ posneto poročilo jako krajšati — gibanja hrvaškega učiteljstva, združenega v „Savezu“. Vsa čast navdušenemu in delavnemu hrvaškemu učiteljstvu! Vkljub slabi plači so vendar tovariši onkraj Sotle sebi v korist in čast izvedli marsikaj, zakar bi jih lahko zavidali učitelji drugih dežel. Mi jim gotovo iz vsega srca privoščimo vsak napredek v organizaciji; sebi pa želimo, da bi tudi mi že kdaj imeli svoj „Učiteljski dom“, svoj konvikt in druge razne enake institucije.

Ig. Šijavec.

Dopisi.

Goriško.

Iz sežanskega okraja nam piše prijatelj: V svojem poročilu o zadnji okraj. učiteljski konferenciji sem poročal, da je okr. učit. konferencija sprejela predlog g. A. Kosovelja, nadučitelja v Sežani, glaseč se:

1.) Znano je delovanje našega učiteljstva za šolo in vzgojo.

2.) Življenje v primeri z drugimi kronovinami je pri nas dražje.

3.) Z ozirom na to, da je naše borno gmotno stanje še vedno na prejšnji, učiteljstvo sramoteči stopnji, dočim delo od leta do leta raste, predlagam to-le resolucijo:

Uradna okr. učit. konferencija, zbrana 23. sept. 1903, skleni:

„Naše učiteljstvo, posvečujoč vse svoje moči šoli in vzgoji, terja in zahteva od naših oblastnij, da v zmislu § 55. državnošolskega zakona zagotove našemu delu primerno plačilo, kakor to gre organom, vršečim časten in vzvišen učiteljski poklic.“

Naš okr. š. svet je o tej resoluciji sklepal v svoji seji z dne 24. sept. in ta predlog sprejel, priporoča ga dež. šolskemu svetu v uvaževanje in nadaljno uradno postopanje — Upamo, da bo to kaj pomagalo in da nam bodoče zasedanje dež. zbora prinese izboljšanje naših dohodkov.

C. kr. dež. šolski svet je razširil dvorazrednici v Povirju in na Gorjanskem v trirazrednici in štirirazrednici v Sežani in v Komnu v petrazrednici. Bodoče šolsko leto se ti razredi aktivirajo. Petrazrednici v Sežani in v Komnu sta prvi slovenski petrazrednici na Goriško-Gradiščanskem, zakaj

izven teh dveh nimamo petrazrednic. Poleg tega ima Sežana to ugodnost, da ima c. kr. pripravnico za učiteljske in Komen ima poleg svoje petrazrednice še enorazrednico v Svetem z nad 100 otroki, ki sodi b. komenski občini in kraj. šolskemu svetu. — V Komnu in na Gorjanskem pa je nujno potrebno novo šolsko poslopje, in čudno je, da toliko časa čakajo na nove stavbo. — Sedaj je nekaj prišlo v tir in upanje imamo, da bo kmalu šolska mladina in učiteljstvo v novih stavbah, zakaj predolgo je to že — *pium desiderium*. — Odločilnim faktorjem novi stavbi polagamo v uvaževanje, naj bodo prepričani, da sta stavbi prepotrebni in da denar za to izdano, ne bo stran vržen. Po novih stavbah se sodi delovanje šolskih svetov in pomenljive so besede zaščitnika nove šolske ere našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I., ki je nekoč izjavil: *Das Geld, welches für Schulbauten verwendet wird, ist nicht weggeworfen, sondern ist ein sichtbares Zeichen unseres Fortschrittes.**) — Tedaj: „Bog in sreča junačka“ — bi rekel naš Bogdan Trnovec.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz kranjskega okraja. Kakor smo poročali že v zadnji številki „Učit. Tov.“ je imelo vrlo „Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj“ dne 3. decembra t. l. svoje zborovanje v lepem šolskem poslopju na Primskovem. Četudi je bilo vreme skrajno neugodno, vendar se je zbralo ob 2. uri popolne precejšnje število učiteljev in učiteljic. Po presrečnem pozdravu gosp. predsednika Fr. Luznarja je sledilo jako zanimivo predavanje gosp. učitelja Fr. Ivance o geometričnem risanju v ljudski šoli. Ker je obljubil gosp. poročevalec, da priobči svoj elaborat v „Popotniku“, ne govorimo dalje o njem. Poročilo so sprejeli zborovalci z veliko pohvalo.

Druga točka dnevnega reda je bila: Razgovor o nadaljnjih korakih glede izboljšanja našega gmotnega stanja. Poročal je gosp. predsednik Fr. Luznar. Gosp. poročevalec je rabil ostre, a opravičene besede, s katerimi je izzval silno ogorčenje med zborovalci. Spomnil se je najprej našega velikonočnega shoda v Ljubljani, kjer so nam od vseh strani letele nasproti dobrohotne besede. Žal, da so klerikalci po svoji stari navadi tako hitro sedli na podano izjavo. Ali ni nič sram tistih, ki so govorili na shodu v imenu stranke, da jih je tako hitro pogazil v nič njihov poglavar, grmeč, da rajši razbije deželni zbor, nego bi pustil, da bi se izboljšale učiteljem plače. Dalje pravi govornik, kako krivično je hujskanje dr. Šusteršiča, da ne pusti, da bi kmet kaj plačal za ljudsko šolstvo! Kdo pa ima največ koristi od ljudskih šol? Gotovo je 95% vseh ljudskih šol na kmetih in za kmete, in ta naj bi bil oproščen vseh doneskov za to prepotrebno napravo?! Dr. Žindrovec nam daje bree, kjer le more in ob vsaki priliki. Preskromen pa je naš jezik, pravi govornik, da bi se mogel izraziti o nezaslišani falotariji, ki jo je govoril dr. Šusteršič na shodu v Cirknici o šolskih palačah. Pojdite in prepričajte se, ne hodite samo po farovžih, potem hujskajte tako brezmišlno nerazodno ljudstvo proti šoli in učiteljstvu. Ker nam klerikalci nikjer ne morejo blizo z argumenti, začno s podlim sumničanjem. (Klici: Rus!)

Dalje razpravlja gosp. poročevalec, zakaj je klerikalizem tolik nasprotnik naprednega učiteljstva. Boji se za svojo veljavo in moč, v prvi vrsti pa za svoj mošnjček. Prav dobro vedo, da jim izobražen in samostojen kmet ne bo sledil kar tako slepo, da ne bo polnil kar tako slepo njihovega žepa. Takega kmeta želi vzgojiti napredno učiteljstvo. Zato bi nam

*) Kakor je sedaj splošno znano, je vodja kranjskih klerikalcev, dr. Šusteršič, drugačnega mnenja in drugih nazorov, kakor je to javno povedal na zloglasnem shodu v Cerknici. Kranjskim klerikalnim in nahujskanim kmetom bo treba povedati, kako misli glede šolskih stavb sam presvetli cesar avstrijski!

pa klerikalci v resnici radi strli kosti, kakor jim svetuje njihov kranjski poglavar, še preden jih numeriramo, da bi jih več zbrati ne mogli. Proti taki hujskajoči lumpariji protestiram najodločneje. Tudi mi bomo rabili silobran nasproti takim predrznim hujskačem. Če pride do resnega konflikta, je pač naloga naše vlade, da nas tudi varuje.

Klerikalstvo ve, da se bo moglo le gmotno dobro podprto učiteljstvo uspešno upreti njegovemu nasilstvu, zato so taki srditi nasprotniki izboljšanju naših plač.

To celo ni všeč Slomškariji in drug za drugim zapuščajo svojo majhno ladjico. Eдини Jaklič je prodal svoje prepričanje za skledico leče. Slednjič preide gosp. govornik na smešno zahtevanje dr. Šusteršiča, da mora napredno učiteljstvo prositi Šusteršiča in Jakliča — kdo se ne smeje — za odpuščanje! Gospod poročevalec sklene: Jaz za svojo osebo upam, da me Bog ne bo zapustil, da bi storil kaj takega. Če bi pa storil, imejte sočutje z menoj, a posnemajte me nikar! Navdušeno odobravanje je sledilo tem možatim besedam.

Debate o tem poročilu se je udeležilo več učiteljev in tudi nekatere učiteljice, ki so bile pred malo časom še vnete Slomškarije.

Soglasno sprejete resolucije smo objavili že zadnjič.

Belokranjsko učiteljsko društvo je zborovalo 10. t. m. v Črnomlju. Udeležba je bila z ozirom na kaj neugodne krajevne razmere prav številna, zakaj prisotnih je bilo 22 društvenikov. Prva točka dnevnega reda je bila hospitacija v I. razr., in sicer slučaj $6 + 2 = ?$ in $6 + ? = 8$. Poročeval je g. M. Dolenc ter prav častno rešil svojo nalogo. Učiteljstvo je z največjo pozornostjo sledilo njegovemu predavanju ter uspeh popolnem odobraval. Po odhodu učencev otvori predsednik g. Fr. Šetina društveno zborovanje, pozdravljajoč tako polnoštevilno zbrane člane in posebno še pozdravi častnega člana, ki ga je le neumorna ljubav do učiteljstva dovedla k zborovanju, g. šolskega ravnatelja Ant. Jeršinovića.

Druga točka dnevnega reda: Razkazovanje prof. A. Boppovega fizikalnega aparata je, žal, morala odpasti, ker omenjena zbirka ni pravočasno došla; zato se prenese ta točka na prihodnje zborovanje.

Nato je prišla na vrsto pereča zadeva, kako in kaj je ukreniti, da dosežemo izboljšanje bednega našega gmotnega stanja. Razvila se je burna debata. Stavilo se je več resolucij in protestov proti izboljšanju naših plač nasprotujoči stranki, kakor tudi proti učiteljstvu skrajno žaljivemu javnemu nastopanju. — G. šol. ravnatelj A. Jeršinović predlaga, naj društvo vloži prošnjo na deželni odbor, naj oni isti prosi vlado za prispevek. — Takoj nato predlaga g. Fr. Šetina, odposlati samostojno prošnjo na deželni odbor, da nam oni isti z ozirom na slabe čase in ničeve plače, s katerimi nam ni nikakor možno eksistirati, podeli osebno življensko doklado. Ta prošnja se odpošlje takoj. Dalje predlaga gospod Fr. Šetina, naj bi sestavilo učiteljstvo nekaj učnih slik iz vseh učnih predmetov ljud. šol. Da se to izvrši lažje, naj bi prevzela vsak predmet druga učna oseba. Referati naj bi se sestavili vsaj do konca marca ter se odposlali društvenemu odboru. Ta jih pregleda in odobrene pošlje v tisk, kar bo gotovo vsakemu učitelju dobro služilo pri poučevanju. — Se z odobravanjem sprejme in učiteljstvo se z vneto odzove za prevzete posameznih referatov.

Končno se je vršila volitev novega odbora. Društveni predsednik g. Šetina se zahvali za zaupanje in čast, ki mu jo je izkazovalo učiteljstvo v letih njegovega predsedništva ter odklanja obenem novo izvolitev predsednikom. Želi, da se društvo vrlo razvija i v bodoče in da se društvena zborovanja vrše vedno ob tako častni udeležbi kakor danes. V odbor so bili voljeni: predsednikom: g. Fr. Lovšin, tajnikom: g. Iv. Demšar, blagajnikom: g. Rih. Megušar in odbornikom: gg. Fr. Šetina in R. Schiller.

Že precej čez poldne zaključil predsednik sejo, zahvaljuje se društvenikom za tako častno udeležbo in vzpodbujaje jih za daljno društveno delovanje.

Popoldne se je zbralo učiteljstvo v Laknerjevem hotelu in neizrečno hitro je minil čas v prijetni družbi tovarišev. Napivalo se je za društveno življenje tako vnetemu šol. ravnatelju g. Ant. Jeršinoviću, odsotnemu okr. šol. nadzorniku g. Jos. Turku, bivšemu in novo izvoljenemu društvenemu predsedniku. — Med vsakovrstnimi intimnimi razgovori in vsopodbudnim petjem se je nepričakovano hitro stemnilo in trda noč nas je šele razdružila. Da bi se še čisto tako mnogoštevilno zbrali, bilo bi društvu v največji ponos in ugled — saj je v plodovitem društvenem delovanju in društveni slogi največja moč!

Štajersko.

Vabilo k seji upravnega odbora „Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ na dan 6. prosinca 1904 ob 1/2 10. uri jutraj v Celju, Nova ulica št. 9, v prostorih deške okoliške šole. Vzpored: 1.) Poročilo o dosedanjem delovanju „Zveze“ in o njenem položaju. 2.) Sestava programa za upravno leto 1904. 3.) Določitev časa za I. redni občni zbor. 4.) Predlogi in nasveti. K polnoštevilni udeležbi vabi uljudno vodstvo „Zveze“ v Celju, dne 12. grudnia 1903.

Armin Gradišnik,
tč. predsednik.

Ormoško učiteljsko društvo ima dne 7. januarja 1904 v ormoški slovenski šoli svoj občni zbor. Začetek ob pol 11. uri predpoldne. Dnevni red: 1. Dopisi. 2. Zapisnik. 3. Načelnikovo, tajnikovo in blagajnikovo poročilo. 4. Pogovor radi letnine za Lehrerbund. 5. Volitev. 6. Nasveti in predlogi.

K prav obilni udeležbi vabi najvljudnejše odbor.

Šmarsko rogaško učiteljsko društvo zboruje dne 6. prosinca prih. l. ob enajstih popoldne v Šmarju. Vzpored: Volitev odbora. Poročilo o društvih „Samopomoč“ in „Selbsthilfe“. Razprava: Lehrerbund in naše društvo. Slučajnosti. Petje: Mohorska pesmarica I. št. 15 in ponavljanje prejšnjih pesmi.

K polnoštevilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Učitelji, več stanovske samozavesti! Dne 6. t. m. je imelo učiteljsko društvo za brežki in sevniški okraj svoje 5. redno zborovanje. Na vrsti je bilo več zanimivih predmetov, posebno pri točki „iz šolske prakse“ se jih je oglasilo mnogo k besedi, tako da je bilo zborovanje prav zanimivo. Vreme je bilo sicer dosti ugodno, vendar pa je bila udeležba dosti premajhna. „Slaba pot, slaba pot“, se mi bode izgovarjal marsikdo. Prijatelj, kolikokrat si že hodil po manj važnih opravkih kot je izpolnjevanje Tvoje stanovske dolžnosti, prav tako slabo ali pa tudi še slabšo pot kot je bila omenjeni dan, in vem, da se nisi dosti pomišljal, ali bi šel ali ne. Biti član takih društev in se udeleževati njih zborovanj, je naša stanovska dolžnost! V vsakem stanu je človek dolžan z ozirom do samega sebe in z ozirom do svojega stanu, da samega sebe ne pozabi in ne pusti v nemar. In učiteljska društva imajo ta namen. Pri njih se razmotrivajo vprašanja, tičočja se šole, obenem pa tudi taka, ki se tičejo učiteljstva sploh. Ta društva so naša organizacija in ali ni potem sveta dolžnost, da si delaven in marljiv član take organizacije? Če se ne bomo organizirali sami, drugi nas tudi ne bodo. Zato kličemo: V učiteljska društva in k njih zborovanjem!

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj je zborovalo dne 6. t. m. v celjski okoliški šoli. Udeležba je bila v kljub skrajno slabemu vremenu precej dobra. Po običajnem predsednikovem pozdravu se vzame z zadovoljstvom na znanje, da je na novo našemu društvu pristopila gospdč. Bogdana Žižekova od sv. Martina v Rožni dolini. Zapisnik zadnjega zborovanja se sprejme z dostavkom, da naše društvo ni korporativno pristopilo „Lehrerbundu“, ampak v svoji večini; glasovalo se je imenomoma glede obvezne naročitve „Bundovega“ glasila. Uspeh tega glasovanja je bil, da se je od 33 navzočih članov izjavilo za predlog 32. Peveci so s prav dobrim uspehom zapeli Volaričev „Slovenski svet, ti si krasan“. Glede I. občnega zbora „Zaveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ nam pojasni g. predsednik različne ovire, kakor zlasti to, da so društva počasi prijavljala pristop — letnino so plačala samo 3 društva, večina društev pa sploh ne smatra te „Zaveze“ kot potrebno. Sklene se naposled, da se tekom tega meseca skličejo vsi upravni odborniki, oziroma odposlanci društev v posvetovanje in ti potem določijo prvi občni zbor.

Z ozirom na ukaz okr. šol. sveta celjskega glede zemljepisnega in zgodovinskega pouka se pride po živahnem razmotrivanju do zaključka, da je poučevanje zemljepisja po okrajih nesmisel. Tozadevna resolucija se bo pri prihodnjem zborovanju predložila in objavila. Pri točki „iz šolske prakse“ se je to pot preresetala potreba stenskih začetnic kot nazorilo in pripomoček uspešnega čitanja v zboru. Takisto bi bilo velike važnosti, če bi se pri morebitni novi izdaji II. nemške vadnice izpremenili berilni sestavki s podobami v svrhu lažjega umevanja dotičnih sestavkov. Sploh je pa to zadeva, ki sodi v obliki predloga v letošnjo uradno konferencijo. Glede III. plačilnega razreda bo tudi „Štaj. učit. zaveza“ potrebno ukrenila, da ta točka ne izgine z dnevnega reda.

Pri prihodnjem glavnem zborovanju, ki se vrši 6. januarja 1904., nam bo tovariš Schmoranc podaval nekaj praktičnega o risanju.

Vestnik.

Učiteljski shod, ki ga sklicuje, kakor je razvidno iz današnjega oficijalnega vabila, na dan 27. t. m. „Deželno slovensko učiteljsko društvo“, ne pa kakšna posamezna oseba, krađe „Slovenca“ spanje in mu razburja kri. Besni in rojni kakor bi bil obseden. Seveda so vsi njegovi napadi zlobni in podli, ker drugačni pri takem listu ne morejo biti. Rekli smo že, da ne bomo odgovarjali na osebne napade, ker ve že ves svet, da napada „Slovenec“ samo poštene ljudi. Če mu dela veselje, naj ogleda škofovo in Šusteršičevo glasilo poštene ljudi do kosti in mozga, nikakor pa ne dopuščamo, da bi brez našega protesta blatil ves stan. Če so mu že klerikalci ukradli kruh, mu ne bodo ukradli dobrega imena! To bomo tudi glasno povedali na shodu v Ljubljani. Tistim, ki se shoda udeležijo, ni treba numerirati in šteti kosti, ker se razbije ob vrstah naprednega učiteljstva vsa moč klerikalnega poželjenja po krvi naših somišljenikov in somišljenic. Na shod naj pride vsak in vsaka, komur je količkaj mogoče!

Volilni shod v Kranju, ki sta ga sklicala napredna poslanca g. dr. A. Ferjančič in g. C. Pirc in ki se je vršil dne 30. novembra t. l. v prostorni dvorani „Gorenjskega Sokola“, je bil najlepši in najštevilnejši dosedaj prirejenih političnih shodov v Kranju. Shodu je predsedoval g. dr. Štempihar. Za nas je znamenit zlasti zato, ker je razpravljal na tem shodu odnotni naš tovariš g. Vilibald Rus v polurnem govoru obupne razmere kranjskega učiteljstva in šolstva. Posebnost je bila ta, da se je udeležilo tega shoda poleg mnogih učiteljev tudi več gospic učiteljic, kar poudarjamo s posebno pohvalo. Živahno pritrjevanje, tuintam pa tudi začudenje in razočaranje, je bilo jasen dokaz, da nas niti domači ljudje ne poznajo skoro prav nič. Resolucija, ki jo je predlagal v ime zborovaleev veleindustrijeec g. Vinko Majdič, ki je bila enoglasno in z glasnim odobravanjem sprejeta, se glasi: Prvi pogoj k napredku in blaginji naroda je dobro urejeno šolstvo. To pa se doseže le, ako je učiteljstvo gmotno nezavisno, da more vse svoje sile in moči posvečevati edino svojemu poklicu. Današnji shod volileev mesta Kranja pripozna, da so plače učiteljstva njihovega stanu in delu neprimerne in prištevava izboljšanje učiteljskih plač najnujnejšim zadevam, svoje zastopnike pa prosi, naj store vse potrebne korake, da se čim prej povoljno reši ta zadeva.

„Slovenec“ išče bistroumnega moža, ki bil vešč novih izrazov za natolcevanje, obrekovanje in psovanje naprednega slovenskega učiteljstva. Pravi, da je njegov leksikon takih dišečih rožic že izčrpan. Kdor prevzame to čedno opravilo, dobi za honorar osrčje tistega liberalnega učitelja, ki ga bodo pobili Šusteršičevi hajduki, naščevani z njegovim škofjeloškim govorom.

Jugoslovanska akademija v Zagrebu je imenovala v svečanostni seji dne 13. t. m. svojim dopisujočim članom prof. F. Seidla iz Gorice. Čestitamo!

Učiteljske vesti. Provizorični učitelj na deški ljudski šoli v Kočevju, gosp. Al. Petsche, je imenovan za suplenta na državni ljudski šoli v Pulju, na njegovo mesto pa pride absol. učiteljski kandidat g. Fran Rom. — Za Ljubljano sta imenovana gg. Karol Wider, učitelj v Trzišču, in Fran Škulj, nadučitelj v Trzišču.

Šolska vest iz Štajerske. Učitelj-voditelj na eno-razrednici v Črešnovem pri Vojniku je postal Ivan Ravber, dosedaj vodja eno-razrednice v Skrbini pri Sežani. Štiri-razrednica pri sv. Duhu v Ločah se razširi v petrazrednico.

Velevažna pridobitev. Dne 16. t. m. se je izreklo upravno sodišče na priziv tovariša Urbančiča, da sodijo goriškemu učiteljstvu petletnice od nastopa službe. Kot zagovornik je funkcioniral dr. Henrik Tuma.

Proč vržen denar je po izjavi „Slovenca“ z dne 16. t. m. ves tisti denar, ki ga žrtvuje dežela za šolstvo in učiteljstvo, ker napravlja s tem ljudstvu škodo. — Sedaj vemo, pri čem smo! To si je treba dobro zapomniti!

Liguorijanci. 25. pret. m. so zborovali tirolski učitelji in kateheti. Učitelj Strobel je razpravljal temo „Die konfessionelle und konfessionslose Schule“. V debati, ki se je potem razvila, je dejal eden izmed gospodov katehetov, da se družbena prisega, ako je slaba, lahko in brez skrbi prelomi. „Državni šolski zakon“, pripoveduje „Tiroler Tagblatt“, „je slab zakon, zato se lahko prisega, ki jo učitelj položi nanj, prelomi.“ — Dotičnemu prečastitemu gospodu katehetu je gotovo ušlo iz spomina, da je državni šolski zakon sankcioniral sam cesar, in da je vsaj toliko vreden, kolikor so vredni razni cerkveni zakoni. Sicer pa vedo morda tudi na Tirolskem, da se smejo ljudem, ki govore tako o prisegi in zakonu, naviti ušesa! Najbrže pa je tudi tam klerikalnim gospodom vse dovoljeno.

Bela žena. V Poljanicah na Kočevskem je 24. pr. m. umrl tamošnji učitelj-voditelj Matija Perz v 32. letu svoje dobe. Bil je ljubezniv tovariš in značajan mož. Vzrok zgodnje smrti? Učiteljska bolezen — jetika! Vzrok jetiki? Naporno delo in beraške plače! To na znanje našim „katoliškim“ prijateljem!

Umrl je dne 11. t. m. v 52. letu svoje dobe g. Ivan Markelj, ravnatelj c. kr. učiteljskega v Kopru, član c. kr. deželnega in okrajnega šolskega sveta in predsednik izpraševalne komisije za občne ljudske in meščanske šole. Pokojni Markelj je bil rojen v Št. Vidu pri Zatičini na Dolenjskem. R. i. p.!

I. izkaz darov za Jarčev nagrobni spomenik (došlih do 15. decembra): Anton Farčnik, nadučitelj na Polzeli, 3 K; Henrik Karničnik, učitelj na Polzeli, 2 K; Frančiška Gonsé, učiteljica na Polzeli, 2 K; Josipina Koderman, učiteljica na Polzeli, 2 K; Janez Rupnik, nadučitelj v. p. v Celju, 2 K; skupaj 11 K. Anton Farčnik, nadučitelj.

Ustanova za ljudske učitelje. Oddati je od umrlega deželno-vladnega svetnika Janeza Mahkota založeno ustanovo za siromašne upokojene ljudskošolske učitelje v letnem znesku 150 K. Pravico do uživanja te ustanove imajo ljudski učitelji na Kranjskem, ki so se morali zaradi bolezni odpovedati službi, preden so dosegli deset službenih let, dalje taki ljudski učitelji, ki so bili zaradi bolezni pred zvršetkom 40 letne službene dobe upokojeni, naposled upokojeni učitelji sploh, ki žive zaradi bolezni ali zavoljo drugih nezadolženih vzrokov v veliki bedi. Pravica podeljevanja pristoji c. kr. deželnemu šolskemu svetu v Ljubljani, pri katerem je opremljene prošnje vložiti do 10. januarja 1904.

Naučnemu ministru Hartlu se je zdravju že toliko izboljšalo, da ni njegovo življenje več v nevarnosti. Časniki poročajo, da Hartl več ne prevzame svojih poslov, temveč da izstopi iz Körberjevega kabineta.

Izboljšanje učiteljskih plač v Dalmaciji. Dalmatinski tovariši so dobili nov zakon o plačah, ki se je sprejel v 14. seji letošnjega zasedanja. Glavne točke priobčujemo v izvlečku: § 1. Učiteljski kandidati z zrelostnim izpričevalom

Z ozirom na ukaz okr. šol. sveta celjskega glede zemljepisnega in zgodovinskega pouka se pride po živahnem razmotrivanju do zaključka, da je poučevanje zemljepisja po okrajih nesmisel. Tozadevna resolucija se bo pri prihodnjem zborovanju predložila in objavila. Pri točki „iz šolske prakse“ se je to pot preresetala potreba stenskih začetnic kot nazorilo in pripomoček uspešnega čitanja v zboru. Takisto bi bilo velike važnosti, če bi se pri morebitni novi izdaji II. nemške vadnice izpremenili berilni sestavki s podobami v svrhu lažjega umevanja dotičnih sestavkov. Sploh je pa to zadeva, ki sodi v obliki predloga v letošnjo uradno konferencijo. Glede III. plačilnega razreda bo tudi „Štaj. učit. zaveza“ potrebno ukrenila, da ta točka ne izgine z dnevnega reda.

Pri prihodnjem glavnem zborovanju, ki se vrši 6. januarja 1904., nam bo tovariš Schmoranc podaval nekaj praktičnega o risanju.

Vestnik.

Učiteljski shod, ki ga sklicuje, kakor je razvidno iz današnjega oficijalnega vabila, na dan 27. t. m. „Deželno slovensko učiteljsko društvo“, ne pa kakšna posamezna oseba, krađe „Slovenca“ spanje in mu razburja kri. Besni in rojni kakor bi bil obseden. Seveda so vsi njegovi napadi zlobni in podli, ker drugačni pri takem listu ne morejo biti. Rekli smo že, da ne bomo odgovarjali na osebne napade, ker ve že ves svet, da napada „Slovenec“ samo poštene ljudi. Če mu dela veselje, naj ogleda škofovo in Šusteršičevo glasilo poštene ljudi do kosti in mozga, nikakor pa ne dopuščamo, da bi brez našega protesta blatil ves stan. Če so mu že klerikalci ukradli kruh, mu ne bodo ukradli dobrega imena! To bomo tudi glasno povedali na shodu v Ljubljani. Tistim, ki se shoda udeležijo, ni treba numerirati in šteti kosti, ker se razbije ob vrstah naprednega učiteljstva vsa moč klerikalnega poželjenja po krvi naših somišljenikov in somišljenic. Na shod naj pride vsak in vsaka, komur je količkaj mogoče!

Volilni shod v Kranju, ki sta ga sklicala napredna poslanca g. dr. A. Ferjančič in g. C. Pirc in ki se je vršil dne 30. novembra t. l. v prostorni dvorani „Gorenjskega Sokola“, je bil najlepši in najštevilnejši dosedaj prirejenih političnih shodov v Kranju. Shodu je predsedoval g. dr. Štempihar. Za nas je znamenit zlasti zato, ker je razpravljal na tem shodu odnotni naš tovariš g. Vilibald Rus v polurnem govoru obupne razmere kranjskega učiteljstva in šolstva. Posebnost je bila ta, da se je udeležilo tega shoda poleg mnogih učiteljev tudi več gospic učiteljic, kar poudarjamo s posebno pohvalo. Živahno pritrjevanje, tuintam pa tudi začudenje in razočaranje, je bilo jasen dokaz, da nas niti domači ljudje ne poznajo skoro prav nič. Resolucija, ki jo je predlagal v ime zborovaleev veleindustrijeec g. Vinko Majdič, ki je bila enoglasno in z glasnim odobravanjem sprejeta, se glasi: Prvi pogoj k napredku in blaginji naroda je dobro urejeno šolstvo. To pa se doseže le, ako je učiteljstvo gmotno nezavisno, da more vse svoje sile in moči posvečevati edino svojemu poklicu. Današnji shod volileev mesta Kranja pripozna, da so plače učiteljstva njihovega stanu in delu neprimerne in prištevava izboljšanje učiteljskih plač najnujnejšim zadevam, svoje zastopnike pa prosi, naj store vse potrebne korake, da se čim prej povoljno reši ta zadeva.

„Slovenec“ išče bistroumnega moža, ki bil vešč novih izrazov za natolcevanje, obrekovanje in psovanje naprednega slovenskega učiteljstva. Pravi, da je njegov leksikon takih dišečih rožic že izčrpan. Kdor prevzame to čedno opravilo, dobi za honorar osrčje tistega liberalnega učitelja, ki ga bodo pobili Šusteršičevi hajduki, naščevani z njegovim škofjeloškim govorom.

Jugoslovanska akademija v Zagrebu je imenovala v svečanostni seji dne 13. t. m. svojim dopisujočim članom prof. F. Seidla iz Gorice. Čestitamo!

Učiteljske vesti. Provizorični učitelj na deški ljudski šoli v Kočevju, gosp. Al. Petsche, je imenovan za suplenta na državni ljudski šoli v Pulju, na njegovo mesto pa pride absol. učiteljski kandidat g. Fran Rom. — Za Ljubljano sta imenovana gg. Karol Wider, učitelj v Trzišču, in Fran Škulj, nadučitelj v Trzišču.

Šolska vest iz Štajerske. Učitelj-voditelj na eno-razrednici v Črešnovem pri Vojniku je postal Ivan Ravber, dosedaj vodja eno-razrednice v Skrbini pri Sežani. Štiri-razrednica pri sv. Duhu v Ločah se razširi v petrazrednico.

Velevažna pridobitev. Dne 16. t. m. se je izreklo upravno sodišče na priziv tovariša Urbančiča, da sodijo goriškemu učiteljstvu petletnice od nastopa službe. Kot zagovornik je funkcioniral dr. Henrik Tuma.

Proč vržen denar je po izjavi „Slovenca“ z dne 16. t. m. ves tisti denar, ki ga žrtvuje dežela za šolstvo in učiteljstvo, ker napravlja s tem ljudstvu škodo. — Sedaj vemo, pri čem smo! To si je treba dobro zapomniti!

Liguorijanci. 25. pret. m. so zborovali tirolski učitelji in kateheti. Učitelj Strobel je razpravljal temo „Die konfessionelle und konfessionslose Schule“. V debati, ki se je potem razvila, je dejal eden izmed gospodov katehetov, da se družbena prisega, ako je slaba, lahko in brez skrbi prelomi. „Državni šolski zakon“, pripoveduje „Tiroler Tagblatt“, „je slab zakon, zato se lahko prisega, ki jo učitelj položi nanj, prelomi.“ — Dotičnemu prečastitemu gospodu katehetu je gotovo ušlo iz spomina, da je državni šolski zakon sankcioniral sam cesar, in da je vsaj toliko vreden, kolikor so vredni razni cerkveni zakoni. Sicer pa vedo morda tudi na Tirolskem, da se smejo ljudem, ki govore tako o prisegi in zakonu, naviti ušesa! Najbrže pa je tudi tam klerikalnim gospodom vse dovoljeno.

Bela žena. V Poljanicah na Kočevskem je 24. pr. m. umrl tamošnji učitelj-voditelj Matija Perz v 32. letu svoje dobe. Bil je ljubezniv tovariš in značajan mož. Vzrok zgodnje smrti? Učiteljska bolezen — jetika! Vzrok jetiki? Naporno delo in beraške plače! To na znanje našim „katoliškim“ prijateljem!

Umrl je dne 11. t. m. v 52. letu svoje dobe g. Ivan Markelj, ravnatelj c. kr. učiteljskega v Kopru, član c. kr. deželnega in okrajnega šolskega sveta in predsednik izpraševalne komisije za občne ljudske in meščanske šole. Pokojni Markelj je bil rojen v Št. Vidu pri Zatičini na Dolenjskem. R. i. p.!

I. izkaz darov za Jarčev nagrobni spomenik (došlih do 15. decembra): Anton Farčnik, nadučitelj na Polzeli, 3 K; Henrik Karničnik, učitelj na Polzeli, 2 K; Frančiška Gonsé, učiteljica na Polzeli, 2 K; Josipina Koderman, učiteljica na Polzeli, 2 K; Janez Rupnik, nadučitelj v. p. v Celju, 2 K; skupaj 11 K. Anton Farčnik, nadučitelj.

Ustanova za ljudske učitelje. Oddati je od umrlega deželno-vladnega svetnika Janeza Mahkota založeno ustanovo za siromašne upokojene ljudskošolske učitelje v letnem znesku 150 K. Pravico do uživanja te ustanove imajo ljudski učitelji na Kranjskem, ki so se morali zaradi bolezni odpovedati službi, preden so dosegli deset službenih let, dalje taki ljudski učitelji, ki so bili zaradi bolezni pred zvršetkom 40 letne službene dobe upokojeni, naposled upokojeni učitelji sploh, ki žive zaradi bolezni ali zavoljo drugih nezadolženih vzrokov v veliki bedi. Pravica podeljevanja pristoji c. kr. deželnemu šolskemu svetu v Ljubljani, pri katerem je opremljene prošnje vložiti do 10. januarja 1904.

Naučnemu ministru Hartlu se je zdravju že toliko izboljšalo, da ni njegovo življenje več v nevarnosti. Časniki poročajo, da Hartl več ne prevzame svojih poslov, temveč da izstopi iz Körberjevega kabineta.

Izboljšanje učiteljskih plač v Dalmaciji. Dalmatinski tovariši so dobili nov zakon o plačah, ki se je sprejel v 14. seji letošnjega zasedanja. Glavne točke priobčujemo v izvlečku: § 1. Učiteljski kandidati z zrelostnim izpričevalom

dobivajo letne nagrade 800 K, tovarišice 720 K brez ozira na šolo ali mesto službovanja. — § 2. Plače učiteljev z izpričevalom sposobnosti za ljudske šole, nameščenje stalno ali začasno, se dele v tri plačilne razrede po 1500, 1200, 1000 K. V tretji plačilni razred sodijo oni, ki niso dovršili 10. leta; v drugi oni, ki so služili že 10 let, pa niso dovršili 20. leta, in v prvi oni, ki so dovršili že 20. leto službe. — § 3. Učitelji meščanskih šol se delijo takisto v tri razrede po 1400, 1600 in 1900 K na leto. Učitelji meščanskih šol brez izpita usposobljenosti za isto dobivajo 1400 K letne plače. — § 4. Šest petletnic po 150 K brez ozira na stalno ali začasno službovanje. Nepriznanje petletnice zaradi slabega postopanja je omejeno kvečjemu na dve leti in nima vpliva na poznejše pravo. — § 5. Učitelji meščanskih šol brez ozira na stalno ali začasno službovanje dobivajo šest petletnic po 210 K. — § 6. Vodje meščanskih in nadučitelji ljudskih šol imajo opravilnino, ki se ima računati v pokojnino. Na meščanskih šolah 300, oziroma 400, 500 K. Nadučitelji ljudskih šol na dvorazrednicah 100 K, trirazrednicah 150 K, štirirazrednicah 200, petrazrednicah 250 in na šestrazrednicah ali večrazrednicah 300 K na leto. Na enorazrednicah 50 K. — § 7. Vodje imajo pravico do stanovanja, sestojedečega iz dveh sob, jedilnice, kuhinje in potrebnih prostorov in to po možnosti v šolskem poslopiju, če ne, dobe 50 %, oziroma 35 %, 25 % ali 15 % najnižje temeljne plače kot stanarino. — § 8. Plača, petletnice, službovine, stanarina učiteljev in učiteljic s sposobnostnim izpričevalom se izplačuje v mesečnih obrokih naprej — od datuma izpita. Nagrada učit. kandidatom in kandidatijam z izpričevalom zrelosti se tudi izplačuje naprej — od dneva nastopa v službo. — § 9. Plača učiteljic (razen v slučaju § 1.) je 80 % plače učiteljev. — § 10. Ko stopi ta zakon v veljavo, se vsem uredi plača na temelju tega zakona. — § 11. Oni člani učiteljskega osebja, ki so pred uveljavljenjem tega zakona imeli višjo plačo, obdrže to plačo tudi pozneje. V Dalmaciji so tudi opustili krajevno razliko — na Štajerskem pa jo še vedno imajo!

—ij—

Listnica uredništva.

Gosp. Davorin Judnič, učitelj v Postojni. Izjavljamo na Vašo prošnjo, da niste z našo listnico, priobčeno dne 1. grudna, v najmanjši zvezi in da smo vse to, kar vemo in kar bomo tudi o pravem času povedali, zvedeli od popolnoma druge osebe, ki so ji razmere v postojnskem okraju morda bolj znane nego vam. — G. A. L. v K. Spis o risanju smo prejeli, a ker ni primeren za naš list, ga ne mislimo priobčiti. Če dovolite, ga pošljemo „Popotniku“. — Četudi ima današnja številka prilogo, smo morali odložiti več dopisov do prihodnjic. — Vsem prijateljem in somišljenikom želimo vesele praznike in srečno Novo leto!

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 1912.

Kranjsko.

Na enorazrednici v Babinem Polju je popolniti učno mesto. Prošnje so vlagati do 7. januarja 1904.

C. kr. okr. šolski svet v Logatecu, dne 6. decembra 1903.

Št. 1627.

V Litjskem okraju se razpisuje učiteljska služba na petrazredni ljudski šoli v Toplicah z zakonitimi dohodki v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje za to službo naj se po predpisanem potu vlagajo tu sem do 15. januarja 1904.

C. kr. okr. šolski svet Litija, dne 3. decembra 1903.

Št. 1986.

Na trirazrednici v Grahovem je stalno popolniti eno učno mesto. Prošnje so vlagati semkaj do dne 13. januarja 1904.

C. kr. okr. šolski svet v Logatecu, dne 12. decembra 1903.

Št. 2855.

Na enorazrednici v Trnju je učno mesto stalno popolniti. Prošnje so vlagati semkaj do dne 15. januarja 1904.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 14. decembra 1903.

Št. 3022.

Na enorazredni ljudski šoli v Škocijanah je stalno oddati mesto učitelja-voditelja s postavnimi prejemki.

Opremljene prošnje je poslati službenim potom tukajšnjemu uradu do 15. januarja 1904.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 11. decembra 1903.

Z. 2728.

An der einklassigen Volksschule in Fessnitz ist die provisorisch besetzte Lehr- und Schulleiterstelle mit den gesetzmäßigen Bezügen nebst dem Genusse einer Naturalwohnung zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis zum 10. Jänner 1904 hieramt einzubringen.

K. k. Bezirksschulrat Krainburg, am 10. Dezember 1903.

Št. 2859.

Goriško

V šolskem okraju goriške okolice se razpisujejo v definitivno nameščenje:

- 1.) mesto nadučitelja na dvorazredni ljudski šoli v Kozani;
- 2.) mesto učitelja-voditelja na enorazrednih ljudskih šolah na Gorenjem polju, v Lokovcu in Vel. Žabljah, in
- 3.) po eno mesto učiteljice na štirirazredni ljudski šoli v Podgori, na trirazrednicah v Št. Andrežu, Kojškem in Sv. Križu ter na dvorazrednici v Cerovem.

S temi službami spojeni prejemki so določeni v zakonu z dne 6. oktobra 1900, dož. zak. št. 26.

Prosilci in prosilke, za katero teh mest naj vložijo svoje pravilno opremljene prošnje v teku šestih tednov po tretjem razglasu tega-le natečaja v uradnem listu pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

C. kr. okrajni šolski svet v Gorici, dne 4. decembra 1903.

Zahvala.

Za obilne dokaze sočutja ob boleznih in smrti našega iskreno ljubljenega tovariša, gosp. nadučitelja gotoveljskega

Antona Šumljaka,

izrekamo tem potom najsrčnejšo zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pokojnikovim, zlasti najboljšima in vel. dobrotnikoma preč. gosp. župniku Jak. Zupančiču in g. dr. M. Bergmannu, g. Iv. Naraksu, preč. žalski duhovščini, vel. e. g. okr. nadzorniku Jos. Supaneku, gosp. tovarišu L. Černeju za gniljiv nagrobni govor, g. pevcem za prelepe žalostinke, darovalcem vencev, milim tovarišicam in tovarišem za mnogobrojno spremstvo, žalskemu gasilnemu društvu, p. n. tržanom in okolčanom za ogromno udeležbo, kakor tudi vsem, ki so imeli prijaznost, izraziti svoje sožalje.

V Žalcu, dne 13. grudna 1903.

Žalsko učiteljstvo.

V R. Šeberjevi tiskarnici v Postojni se dobiva:

Druga zbirka učnih slik

po podanih hospitacijah krškega in litjskega okraja.

Cena: 1 K, po pošti 1-10 K.

Tam se tudi dobiva še:

Ročni zapisnik s koledarjem

in imenikom ljudskih šol in učiteljev na Kranjskem, Štajerskem in Primorskem.

Cena: za 75 uč. 1-40 K, za 100 uč. 1-50 K, za 125 učencev 1-60 K itd., po pošti 10 h več.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino pa prejema gosp. Francišek Črnogaj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljave naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/2 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 8 K.

Izdajate in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

dobivajo letne nagrade 800 K, tovarišice 720 K brez ozira na šolo ali mesto službovanja. — § 2. Plače učiteljev z izpričevalom sposobnosti za ljudske šole, nameščenje stalno ali začasno, se dele v tri plačilne razrede po 1500, 1200, 1000 K. V tretji plačilni razred sodijo oni, ki niso dovršili 10. leta; v drugi oni, ki so služili že 10 let, pa niso dovršili 20. leta, in v prvi oni, ki so dovršili že 20. leto službe. — § 3. Učitelji meščanskih šol se delijo takisto v tri razrede po 1400, 1600 in 1900 K na leto. Učitelji meščanskih šol brez izpita usposobljenosti za isto dobivajo 1400 K letne plače. — § 4. Šest petletnic po 150 K brez ozira na stalno ali začasno službovanje. Nepriznanje petletnice zaradi slabega postopanja je omejeno kvečjemu na dve leti in nima vpliva na poznejše pravo. — § 5. Učitelji meščanskih šol brez ozira na stalno ali začasno službovanje dobivajo šest petletnic po 210 K. — § 6. Vodje meščanskih in nadučitelji ljudskih šol imajo opravilnino, ki se ima računati v pokojnino. Na meščanskih šolah 300, oziroma 400, 500 K. Nadučitelji ljudskih šol na dvorazrednicah 100 K, trirazrednicah 150 K, štirirazrednicah 200, petrazrednicah 250 in na šestrazrednicah ali večrazrednicah 300 K na leto. Na enorazrednicah 50 K. — § 7. Vodje imajo pravico do stanovanja, sestojedečega iz dveh sob, jedilnice, kuhinje in potrebnih prostorov in to po možnosti v šolskem poslopiju, če ne, dobe 50 %, oziroma 35 %, 25 % ali 15 % najnižje temeljne plače kot stanarino. — § 8. Plača, petletnice, službovine, stanarina učiteljev in učiteljic s sposobnostnim izpričevalom se izplačuje v mesečnih obrokih naprej — od datuma izpita. Nagrada učit. kandidatom in kandidatijam z izpričevalom zrelosti se tudi izplačuje naprej — od dneva nastopa v službo. — § 9. Plača učiteljic (razen v slučaju § 1.) je 80 % plače učiteljev. — § 10. Ko stopi ta zakon v veljavo, se vsem uredi plača na temelju tega zakona. — § 11. Oni člani učiteljskega obojstva, ki so pred uveljavljenjem tega zakona imeli višjo plačo, obdrže to plačo tudi pozneje. V Dalmaciji so tudi opustili krajevno razliko — na Štajerskem pa jo še vedno imajo!

—ij—

Listnica uredništva.

Gosp. Davorin Judnič, učitelj v Postojni. Izjavljamo na Vašo prošnjo, da niste z našo listnico, priobčeno dne 1. grudna, v najmanjši zvezi in da smo vse to, kar vemo in kar bomo tudi o pravem času povedali, zvedeli od popolnoma druge osebe, ki so ji razmere v postojnskem okraju morda bolj znane nego vam. — G. A. L. v K. Spis o risanju smo prejeli, a ker ni primeren za naš list, ga ne mislimo priobčiti. Če dovolite, ga pošljemo „Popotniku“. — Četudi ima današnja številka prilogo, smo morali odložiti več dopisov do prihodnjic. — Vsem prijateljem in somišljenikom želimo vesele praznike in srečno Novo leto!

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 1912.

Kranjsko.

Na enorazrednici v Babinem Polju je popolniti učno mesto. Prošnje so vlagati do 7. januarja 1904.

C. kr. okr. šolski svet v Logatecu, dne 6. decembra 1903.

Št. 1627.

V Litjskem okraju se razpisuje učiteljska služba na petrazredni ljudski šoli v Toplicah z zakonitimi dohodki v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje za to službo naj se po predpisanem potu vlagajo tu sem do 15. januarja 1904.

C. kr. okr. šolski svet Litija, dne 3. decembra 1903.

Št. 1986.

Na trirazrednici v Grahovem je stalno popolniti eno učno mesto. Prošnje so vlagati semkaj do dne 13. januarja 1904.

C. kr. okr. šolski svet v Logatecu, dne 12. decembra 1903.

Št. 2855.

Na enorazrednici v Trnju je učno mesto stalno popolniti. Prošnje so vlagati semkaj do dne 15. januarja 1904.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 14. decembra 1903.

Št. 3022.

Na enorazredni ljudski šoli v Škocijanah je stalno oddati mesto učitelja-voditelja s postavnimi prejemki.

Opremljene prošnje je poslati službenim potom tukajšnjemu uradu do 15. januarja 1904.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 11. decembra 1903.

Z. 2728.

An der einklassigen Volksschule in Fessnitz ist die provisorisch besetzte Lehr- und Schulleiterstelle mit den gesetzmäßigen Bezügen nebst dem Genusse einer Naturalwohnung zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis zum 10. Jänner 1904 hieramt einzubringen.

K. k. Bezirksschulrat Krainburg, am 10. Dezember 1903.

Št. 2859.

Goriško

V šolskem okraju goriške okolice se razpisujejo v definitivno nameščenje:

- 1.) mesto nadučitelja na dvorazredni ljudski šoli v Kozani;
- 2.) mesto učitelja-voditelja na enorazrednih ljudskih šolah na Gorenjem polju, v Lokovcu in Vel. Žabljah, in
- 3.) po eno mesto učiteljice na štirirazredni ljudski šoli v Podgori, na trirazrednicah v Št. Andrežu, Kojškem in Sv. Križu ter na dvorazrednici v Cerovem.

S temi službami spojeni prejemki so določeni v zakonu z dne 6. oktobra 1900, dož. zak. št. 26.

Prosilci in prosilke, za katero teh mest naj vložijo svoje pravilno opremljene prošnje v teku šestih tednov po tretjem razglasu tega-le natečaja v uradnem listu pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

C. kr. okrajni šolski svet v Gorici, dne 4. decembra 1903.

Zahvala.

Za obilne dokaze sočutja ob boleznih in smrti našega iskreno ljubljenega tovariša, gosp. nadučitelja gotoveljskega

Antona Šumljaka,

izrekamo tem potom najsrčnejšo zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pokojnikovim, zlasti najboljšima in vel. dobrotnikoma preč. gosp. župniku Jak. Zupančiču in g. dr. M. Bergmannu, g. Iv. Naraksu, preč. žalski duhovščini, vel. e. g. okr. nadzorniku Jos. Šupaneku, gosp. tovarišu L. Černeju za gniljiv nagrobni govor, g. pevcem za prelepe žalostinke, darovalcem vencev, milim tovarišicam in tovarišem za mnogobrojno spremstvo, žalskemu gasilnemu društvu, p. n. tržanom in okolčanom za ogromno udeležbo, kakor tudi vsem, ki so imeli prijaznost, izraziti svoje sožalje.

V Žalcu, dne 13. grudna 1903.

Žalsko učiteljstvo.

V R. Šeberjevi tiskarnici v Postojni se dobiva:

Druga zbirka učnih slik

po podanih hospitacijah krškega in litjskega okraja.

Cena: 1 K, po pošti 1-10 K.

Tam se tudi dobiva še:

Ročni zapisnik s koledarjem

in imenikom ljudskih šol in učiteljev na Kranjskem, Štajerskem in Primorskem.

Cena: za 75 uč. 1-40 K, za 100 uč. 1-50 K, za 125 učencev 1-60 K itd., po pošti 10 h več.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino pa prejema gosp. Francišek Črnogaj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 18 K, 1/2 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 8 K.

Izdajata in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

Ali se razmere na Koroškem v tem oziru kdaj izboljšajo, je danes še veliko vprašanje, a upa na kočno zmago koroški Slovenci ne smejo izgubiti. Ta jih naj bodri in navdušuje v boju za zakonito jim zajamčene, a dosedaj tep-tane pravice, zlasti pa za šole, ki bodo v resnici narodne ne samo po imenu, ki jim ne bo smoter raznarodnje mladine, s katerim se širi le neznačajnost, marveč ki bodo ču-vale, krepile in poglobljale narodni značaj, gojile narodno samobitnost, na katerih temeljih edino prospeva in sloni vsaka zdrava, pristna, samorasla kultura.

Govor učitelja Vilibalda Rusa

na volilnem shodu v Kranju dne 30. novembra t. l.

Mnogospoštovani gospodje meščani!

Ko je začulo učiteljstvo v bližnji okolici vest, da na-meravata prirediti preblagorodna gospoda državni in deželni poslance današnji večer v teh prostorih shod volilcev, tedaj so me takoj naprosili nekateri gospodje tovariši, naj uporabim to ugodno priliko ter vam kot tukajšnji volilec v ime učiteljstva kranjskega okraja razjasnim z nekaterimi podatki, v kako obupnem denarnem stanju se nahaja danes kranjsko učiteljstvo, pred vsem pa, kako blizu smo času, da zada ob teh izrednih razmerah koščena smrt s svojo ostrino zadnji ubodljaj belnemu našemu kranjskemu šolstvu. Dasi ni lahak ta posel, vendar ga prevzamem prav rad, saj bi bilo ravno mlajše učiteljstvo najbolj tangirano, če bi se uresničile te srčne želje nekaterih voditeljev katoliško-narodne stranke. Preden pa preidem v podrobnosti, bodi izrečena sklicateljem tega shoda gorka naša zahvala, ker se nam nudi s tem priložnost, dati duška svojim čuvstvom.

Obupne razmere.

Prišli smo torej pred vas, velecenjeni gospodje napredni volilci, da pred vami kot zadnjo inštanco naših večnih prošnja razgrnemo poslednjo našo prošnjo, ki so nam jo vrnila te dni nerešeno v polnem obsegu z zaključenjem zadnjega deželno-zborskega zasedanja in pod katero se bleste znani podpisani slavnih obstrukcijonistov.

Od nekdanj se godi kranjskemu učiteljstvu hudo. In če smo naslavljali dosedaj svoje prošnje in zahteve samo na c. kr. deželni šolski svet in na deželni zbor, smo to storili zato, ker ni hujšega kakor tarnati izobraženemu človeku o svoji bedi. Čitali ste morda tuintam o nas, toda to so bili le ngasli utrinki, a pobliže nas niste videli. Mi hodimo med vami in vi nas ne poznate! Znani smo vam sicer po zunanosti, a po naših še precej gosposkih oblekah nas ne smete soditi; zakaj to je tudi edino, kar imamo od § 55. šolskega zakona — četudi na lastne stroške — ki zahteva, da naj se da učiteljstvu toliko, da bo moglo stanu primerno in dostojno živeti. Zato pa izlahka primerjam to našo obleko in to naše življenje leseni koči, ki jo je dal gospodar ometati z malto in jo dal pobeliti edino-le zato, da bi prikril mimo-idočim uboštvo, ki se skriva za tem ometom. Naj se pa kdo le na rahlo dotakne tega ometa, se pokaže v pravi podobi zopet isto staro lesovje. Prav taka je z nami. Zlasti po nekaterih naših učiteljskih familijah se vije po-manjkanje kot strupena kača, odkoder ne more najti izhoda.

Ni ga stanu na svetu, ki bi bil z ljudstvom v tako ozki dotiki kakor je ravno učiteljski stan. Svoje najdražje, kar

imate, svoje ljubljene otročiče, nam pošiljate dan za dnevom v pouk in izobrazbo, da postanejo kdaj pošteni in koristni državljani vam v ponos in domu v čast.

Za obilni trud in mukepolno delo pa nas pode gotovi krogi z vso silo z rodne zemlje. V zahvalo menda hočejo uničiti naš stan in po njem to naše dragoceno kranjsko ljudsko šolstvo, ki ima povsod že tisočero zaslug. Z geometrično natančnim načrtom žele učiniti to nasilje.

Zato pa se ne čudite, da odlagamo v teh hudih časih prirojeno svojo ovčjo pohlevnost, da stopamo tako odkrito pred vas. Nič nas ne plaši, zakaj sila je prekipela do vrha. Izgubiti nimamo ničesar, pridobiti vse! Izsiljeni po neznosnih razmerah pa smo tudi opravičeni, da vam damo resnično sliko in vam pojasnimo, kaj in kako de-lajo danes z nami.

Naše študije.

Kdor se hoče posvetiti učiteljstvu, se mora podvrčiti vzprejemnemu izpitu, kjer ga preiščejo, je-li ima zadostnih predštudij. Dokazati pa mora tudi, če je glasbeno dovolj nadarjen. A to še ni vse! S seboj mora prinesiti zdravniško izpričevalo, na katerem stoji zapisano, ako je kandidatinja, oziroma kandidat telesno popolnoma sposoben za težavni učiteljski posel. Če ni zato, tedaj mu ne pomaga izpit prav nič, ampak preizkuševalci ga spremijo do večnih vrat, pri-jazno mu želeč: „Idi z Bogom!“ tako nekako torej, kakor so spremili nekdanj špartanski odgojitelji telesno pohabljeni otroke na goro Tajget. To so šele predpogoji! Kdor pa ima vse te sposobnosti, tisti mora hoditi najmanj štiri dolga leta v ta zavod, kjer se poučuje do malega ista tvarina kakor na srednjih šolah, mesto jezikov pa se zahtevajo hospitacije, učni nastopi, pouk v metodiki in pedagogiki, goslih, klavirju in orglah. Po zrelostnem izpitu je proglašen kandidat provi-zoričnim učiteljem. Črez dve leti, ki ju je preživel v praksi, ga kliče zakon zopet pred zeleno mizo. Tam mora napraviti strog pismeni in ustmeni izpit, in sicer pri nas na Kranjskem v dveh deželnih jezikih v vseh predmetih. Kdor hoče biti kdaj stalni voditelj, temu je napraviti še posebej izkušnjo iz verouka. Sedaj šele dobi izpričevalo učne nesposobljenosti, s katerim sme prositi za definitivno nameščenje.

Nadaljna izobrazba.

Toda motil bi se, kdor misli, da je sedaj že vse pri kraju. Učitelj, ki živi samo ob tej dušni brani, ki jo zahtevajo od njega zakoniti predpisi, pa najsi jih je dovršil z odliko, kmalu zaostane. Koliko se je pri nas na Kranjskem izpre-menilo samo zadnja leta! Poleg „Schreiner-Bezjakove nemške vadnice“, ki je postavila dosedanjo metodo popolnoma na glavo, poleg „Črnivčeve računice“, ki je celo mlajšim učiteljem nekaj novega, so v naših šolah tudi formalne stopnje v polnem cvetju. Razvijajoče-upodabljajoči pouk je že na pragu, pa tudi Marinova praktična metoda v risanju ne sme mimo naših šol. Za take stvari pa je treba denarja in časa treba natančnega in vestnega študiranja, a obojega nam pri-manjkuje. Saj denarja niti zase nimamo, kaj še za knjige. In če hočemo živeti, moramo posezati o prostem času za drugimi zasluzki, mesto da bi ga posvetili šoli, kar bi bilo edino umestno. Ker pa moramo imeti v šoli vendar povoljne uspehe, zato brli po naših stanovanjih često pozno v noč sve-tilka, in sklonjeni v dve gubi se moramo ukvarjati s pripravo na pouk ter z duhomornim popraviljanjem šolskih nalog. Kar nam še ni vzelo moči poučevanje v šoli podnevi, to nam si-loma krađe noč.